

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1988-1989

28 JULI 1989

ONTWERP VAN DECREET

tot wijziging van het decreet van 27 juni 1985 inzake bijzondere jeugdbijstand

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Het ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 27 juni 1985 inzake bijzondere jeugdbijstand, dat wij de eer hebben U ter bespreking voor te leggen, streeft voornamelijk een drievoudig doel na :

— in één decreet al de aangelegenheden samenbrengen die inzake jeugdbescherming tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap behoren ;

— belangrijke wijzigingen aanbrengen aan de gerechtelijke maatregelen ten aanzien van minderjarigen, rekening houdend met nieuwe opvoedkundige doelstellingen en tendenzen in de jeugdbescherming ;

— aan jong-volwassenen de mogelijkheid bieden om de bestaande hulpverlening te voleindigen.

Daarnaast wordt ook aandacht besteed aan de kwaliteitszorg in de hulpverlening en aan de rechtspositie van de minderjarige.

1° Samenbrengen van al de aangelegenheden die inzake jeugdbescherming tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap behoren

Luidens artikel 59bis, § 2 bis van de Grondwet regelen de Gemeenschapsraden, ieder wat hem betreft, bij decreet de persoonsgebonden aangelegenheden.

Reeds vóór de wet van 8 augustus 1988, tot wijziging van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, ressorteerde de jeugdbescherming onder de persoonsgebonden aangelegenheden met uitzondering van de aangelegenheden inzake burgerlijk recht, strafrecht of gerechtelijk recht (artikel 5, § 1, II, 6° oud van de bijzondere wet van 8 augustus 1980). Door de inwerkingtreding op 1 oktober 1980 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 werd bijgevolg, op voornoemde uitzonderingen na, de bevoegdheid over de jeugdbescherming aan de Gemeenschappen overgedragen.

De feitelijke communautarisering van de jeugdbescherming zou evenwel nog verscheidene jaren op zich laten wachten, aangezien ze werd verhinderd door de uiteenlopende interpretaties die werden gegeven aan het begrip „persoonsgebonden aangelegenheden” evenals aan de uitzonderingen „burgerlijk recht”, „strafrecht” en „gerechtelijk recht”.

Dit gemis aan eensgezindheid omtrent de juiste draagwijdte van voornoemd artikel 5, § 1, II, 6° manifesteerde zich duidelijk toen in juni 1982, binnen het Overlegcomité tussen de nationale Regering en de Gemeenschapsexecutieven, geen akkoord kon worden bereikt naar aanleiding o.m. van de bespreking van een voorontwerp van decreet tot wijziging van de artikelen 37, 66, 67, 69, 70 en 71 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, ingediend door de Gemeenschapsminister van Gezin en Welzijnzorg, en van een voortontwerp van wet tot wijziging van voornoemde wet, uitgaande van de toenmalige Minister van Justitie. Teneinde uit de impasse te geraken werden die voorontwerpen, onder het oogpunt van de bevoegdheidsproblematiek, voor advies aan de Raad van State voorgelegd.

In zijn advies, dd. 20 juni 1984, beklemtoonde de Raad van State het „communicatie-element” in het begrip „persoonsgebonden aangelegenheden” om dan tot de — restrictieve — conclusie te komen dat „de communicatie van de burger vergemakkelijken, normaal enkel betekent dat men aan die burger rechten verleent, niet dat men hem ook verplichtingen oplegt ; (. . .). Daaruit volgt dat de bevoegdheid om persoonsgebonden aangelegenheden te regelen, op zijn minst in principe niet omvat de bevoegdheid om aan de personen om wier bescherming het gaat, verplichtingen op te leggen, om dwang op hen uit te oefenen.” (Gedr. St. VI. R., 1984-1985, nr. 302/1, 8). Als gevolg van die zienswijze oordeelde de Raad dat gerechtelijke maatregelen, die in het kader van de wet op de jeugdbescherming opgelegd kunnen worden aan minderjarigen of aan personen die hen onder hun bewaring hebben, gelet op hun dwangkarakter, niet konden worden geacht tot de persoonsgebonden aangelegenheden te behoren. Bijgevolg zou het niet te verantwoorden zijn dat het administratief personeel dat ermee belast is die maatregelen toe te passen — in casu de vaste afgevaardigden bij de jeugdrechtbank — tot de diensten van de Gemeenschappen zou behoren. Nog volgens de Raad zijn de Gemeenschappen wel bevoegd voor de erkenning en de subsidiëring van de instellingen die minderjarigen opnemen ten aanzien van wie een jeugdbeschermingsmaatregel is genomen, met uitzondering van de groep Rijksgestichten voor observatie en opvoeding onder toezicht.

Ook na dit advies kon in de schoot van het Overlegcomité tussen de nationale Regering en de Gemeenschapsexecutieven geen consensus worden bereikt over de respectievelijke bevoegdheden inzake jeugdbescherming, temeer daar de Gemeenschappen ervan overtuigd waren dat de Raad van State ten onrechte en in weerwil van hetgeen door de bijzondere wetgever was beslist, de aan de Gemeenschappen toegewezen bevoegdheden te eng had geïnterpreteerd.

Derhalve besloot de Vlaamse Executieve op 9 januari 1985

tot de oprichting van een „Commissie van Advies over de persoonsgebonden aangelegenheden” — later naar haar voorzitter de „Commissie Rimanque” genoemd — met als opdracht advies uit te brengen over de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap inzake persoonsgebonden aangelegenheden. Deze Commissie concludeerde dat de Gemeenschappen in beginsel niet onbevoegd zijn om aan natuurlijke personen verplichtingen op te leggen, in de mate dat die verplichtingen tot het domein van hun bevoegdheden behoren. Dit dient te worden beoordeeld in het licht van het doel, de aard en de gevolgen van deze verplichtingen (Gedr. St. Vl. R., 1984-1985, 312/1, 10). Op basis van deze interpretatie achtte de Commissie de Gemeenschappen bevoegd inzake de gerechtelijke jeugdbescherming, in de mate dat de gerechtelijke maatregelen kunnen worden beschouwd als een modaliteit van hulpverlening. Tevens beschouwde zij de aanspraken van de Gemeenschappen op minstens een gedeelte van de afdeling van de sociale dienst voor jeugdbescherming waarvan de vaste afgevaardigden ter beschikking worden gesteld van de rechterlijke overheden, als gefundeerd en oordeelde zij dat er, onvoldoende reden is om de bevoegdheid over de gehele groep van Rijksgestichten aan de nationale Overheid voor te behouden.

Gesteund door dit advies legde de Gemeenschapsminister van Gezin en Welzijnzorg op 19 april 1985 aan de Vlaamse Raad een ontwerp van decreet inzake bijzondere jeugdbijstand voor, dat op 27 juni 1985 werd goedgekeurd en dat voor de Vlaamse Gemeenschap zowel de zogenaamde „sociale jeugdbescherming” regelt als de erkenning en subsidiëring van voorzieningen die doorgaans minderjarigen opnemen of begeleiden, evenals de organisatie van de sociale diensten.

Op het beroep tot gehele of gedeeltelijke vernietiging dat tegen dit decreet, evenals tegen het decreet van 4 juni 1986 houdende aanvulling ervan, door de Ministerraad werd ingesteld, oordeelde het Arbitragehof in zijn arrest nr. 66, van 30 juni 1988 (B.S., 21 juli 1988, 10.432), dat „voor zover zij er niet anders over hebben beschikt, de Grondwetgever en de bijzondere wetgever worden geacht aan de Gemeenschappen (...) volledige bevoegdheid te hebben toegekend tot het uitvaardigen van regels die eigen zijn aan de hun toegewezen aangelegenheden en zulks onverminderd de mogelijkheid om desnoods beroep te doen op artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980. De bevoegdheid van de Gemeenschappen inzake jeugdbescherming is bijgevolg niet beperkt tot aangelegenheden of onderdelen van aangelegenheden met een communicatief karakter. Ze wordt evenmin beperkt door het criterium van de vrijwilligheid. De jeugdbescherming heeft trouwens altijd, ook waar ze van dwingende aard is, essentieel een finaliteit van hulp- en dienstverlening.” (punt 2. B). Hieruit volgt logischerwijze dat de Gemeenschappen inzake jeugdbescherming niet alleen bevoegd zijn voor de sociale bescherming die op basis van vrijwilligheid geschiedt, doch ook voor de gerechtelijke bescherming waarbij ten aanzien van minderjarigen en, in voorkomend geval, van degenen die hen onder hun bewaring hebben, afdwingbare maatregelen kunnen worden genomen.

Voortgaand op die redenering concludeerde het Hof dat de Gemeenschappen bevoegd zijn om regels te stellen betreffende voorzieningen en instellingen waarin minderjarigen worden geplaatst in het kader van de sociale jeugdbescherming of waarin jeugdbeschermingsmaatregelen worden uitgevoerd (punt 16. B.2), inclusief de Rijksgestichten voor observatie en opvoeding onder toezicht, bedoeld in artikel 37, 4° van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming (punt 16. B.3).

Het Hof besliste verder dat in het raam van de aangelegenheid „jeugdbescherming” de Gemeenschap vermag twee so-

cialen diensten op te richten, die in de plaats treden van de onder het stelsel van de wet van 8 april 1965 bestaande afdelingen van de sociale dienst voor jeugdbescherming.

- Tevens vermag de Gemeenschap te bepalen dat die sociale diensten ter beschikking zullen staan van de jeugdmagistraten en mag zij een functionele samenwerkingsrelatie tot stand brengen tussen die diensten en de rechterlijke overheden, op voorwaarde dat daarbij geen wijzigingen of nieuwe elementen worden aangebracht in de procedure voor de jeugd-gerechten (punt 14. B juncto punt 10. B. 1.).

Anderzijds is, volgens het Hof, de Gemeenschap niet bevoegd de aan de jeugdrechtbank toegewezen bevoegdheid bij decreet te regelen, al weze het in dezelfde zin als de nationale wetgever, aangezien het regelen van de bevoegdheid van de jeugdrechtbank een aangelegenheid is die door artikel 94 van de Grondwet aan de nationale wetgever is voorbehouden en, behalve in het geval waarin een bijzondere en uitdrukkelijke machtiging is gegeven door de bijzondere en de gewone wetten tot hervorming der instellingen, het decreet de bevoegdheden die door de Grondwet aan de wet zijn voorbehouden, niet mag betreden (punt 7. B).

Tenslotte preciseert het Hof twee van de aan de nationale wetgever voorbehouden aangelegenheden. De „aangelegenheden ressorterende onder het burgerlijk recht” behelzen de aangelegenheden die betrekking hebben op het statuut van de minderjarigen en van de familie ten aanzien van het personenrecht, zoals het door het Burgerlijk Wetboek en de wetsbepalingen die het aanvullen, is geregeld. Het begrip „aangelegenheden ressorterende onder het gerechtelijk recht” verwijst naar de bepalingen betreffende de organisatie van de jeugdgerechten, hun bevoegdheid en de rechtspleging voor deze gerechten (punt 4. B).

In de lijn van dit arrest werd artikel 5, § 1, II, 6° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen gewijzigd door artikel 2 van de wet van 8 augustus 1988 tot wijziging van de genoemde bijzondere wet.

Thans wordt uitdrukkelijk bepaald dat de jeugdbescherming, met inbegrip van de sociale bescherming en de gerechtelijke bescherming, tot de persoonsgebonden aangelegenheden behoren die door de Gemeenschapsraden bij decreet worden geregeld. De begrippen „sociale bescherming” en „gerechtelijke bescherming” hebben dezelfde inhoud als in de wet van 8 april 1965 (Advies Raad van State, Parl. St. Kamer, B.Z. 1988, nr. 516/1, 35, nr. 4).

Daarnaast worden door de voornoemde wet van 8 augustus 1988 de materies die tot de bevoegdheid van de nationale wetgever blijven behoren en die, als uitzonderingen, restrictief moeten worden geïnterpreteerd, gepreciseerd. Het betreft materies die o.m. in de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming worden geregeld en die betrekking hebben op :

a) de burgerrechtelijke regels met betrekking tot het statuut van de minderjarigen en van de familie, zoals die vastgelegd zijn door het Burgerlijk Wetboek en de wetten tot aanvulling ervan.

Deze formulering werd voorgesteld door de Raad van State (Parl. St. Kamer, B.Z. 1988, nr. 516/1, 36) en komt nagenoeg overeen met de definitie die door het Arbitragehof werd gegeven aan de oorspronkelijk voorziene uitzondering „aangelegenheden ressorterende onder het burgerlijk recht”, Bedoeld worden de regels inzake personenrecht die o.m. betrekking hebben op de afstamming, het bewaarrecht van minderjarigen, de voogdij enz. . . ;

b) de strafrechtelijke regels waarbij gedragingen die een inbreuk plegen op de jeugdbescherming, als misdrijf worden omschreven en waarbij op die inbreuken straffen worden gesteld, met inbegrip van de bepalingen die betrekking hebben op de vervolgingen, onverminderd artikel 11 (van de bijzondere wet van 8 augustus 1980).

Volgens deze uitzonderingsregel vallen bepalingen die feiten waarvan jongeren het slachtoffer kunnen zijn, strafbaar stellen, onder de nationale bevoegdheid (Parl. St. Senaat, B.Z. 1988, nr. 405/2, 68 ; Parl. Hand. Senaat, 3 augustus 1988, 1336). De „strafrechtelijke regels” zouden inzonderheid betrekking hebben op de strafbepalingen die opgenomen zijn in titel IV van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming (Parl. St. Kamer, B.Z. 1988, nr. 516/1, **33**) ;

c) de organisatie van de jeugdgerichten, hun territoriale bevoegdheid en de rechtspleging voor die gerichten.

Het oorspronkelijk ontwerp liet enkel de bevoegdheid no-pens de „gerechtelijke organisatie” en de „procedureregels” over aan de nationale overheid.

De Raad van State merkte evenwel op — in navolging van de hogergeciteerde rechtspraak van het Arbitragehof — dat een regeling bij decreet inzake de „bevoegdheid” van de jeugdrechtbanken een bijzondere en uitdrukkelijke machtiging vereist door de bijzondere en de gewone wetten tot hervorming der instellingen en dat in het ontwerp zodanige machtiging ontbrak, zodat het diende te worden aangepast. De Raad stipte aan dat de mogelijkheid van een differentiatie in de regeling, al naar de Gemeenschap, tot een vermindering van de rechtsbescherming of tot bevoegdheidsconflicten tussen rechters zou kunnen leiden (Parl. St. Kamer, B.Z. 1988, nr. 516/1, 35).

Aan de opmerkingen van de Raad van State werd slechts in die mate gevolg gegeven dat ook de territoriale bevoegdheid van de jeugdgerichten onder de nationale bevoegdheid blijft. Wat de materiële bevoegdheid van die gerichten betreft, deze kunnen de Staat, evenals de Gemeenschappen, elk in de uitoefening van hun bevoegdheden, wijzigen (Parl. St. Kamer, B.Z. 1988, nr. 516/1, 4). Amendementen om die materiële bevoegdheid uitdrukkelijk nationaal te houden werden verworpen (Parl. St. Kamer, B.Z. 1988, nr. 516/8, 2 ; Parl. St. Senaat, B.Z. 1988, nr. 405/2, 71) ;

d) de opgave van de maatregelen die kunnen worden genomen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd.

Waar het bij het Parlement ingediende wetsontwerp als uitzondering onder d) voorzag : „de maatregelen van gerechtelijke bescherming genomen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, alsook de dringende en de voorlopige maatregelen van gerechtelijke bescherming die onontbeerlijk blijken ten aanzien van in gevaar verkerende minderjarigen”, verleent de huidige tekst aan de decreetgever de bevoegdheid om de dringende en de voorlopige maatregelen ten aanzien van jongeren in gevaar te bepalen (Parl. St. Kamer, B.Z. 1988, nr. 516/5, 4 ; Parl. Hand. Kamer, 27 juli 1988, 1225).

Tevens preciseert hij dat enkel de opgave van de maatregelen die kunnen worden genomen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, onder de nationale bevoegdheid valt, terwijl het geheel van zowel particuliere als openbare structuren die instaan voor de omkadering van de maatregelen inzake jeugdbescher-

ming, overeenkomstig arrest nr. 66 van het Arbitragehof, tot de bevoegdheid van de Gemeenschappen behoren.

Aangezien aldus de maatregelen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd (of ervoor worden vervolgd), op nationaal niveau worden opgegeven en op gemeenschapsniveau worden uitgevoerd, wordt voorzien in een overlegprocedure tussen de nationale Overheid en de Gemeenschappen, welke geregeld is in artikel 6, § 3 bis, 4° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, ingevoegd bij artikel 4, § 15, 4° van de wet van 8 augustus 1988.

Hoewel volgens de tekst van de wet de opgave van de maatregelen ten aanzien van minderjarige delinquenten een nationale aangelegenheid is, kan dit niet betekenen dat er geen plaats meer zou zijn voor een gemeenschapsoptreden ten aanzien van die minderjarigen : „Men kan dan ook de Gemeenschap de bevoegdheid niet ontzeggen om het maatregelenpakket, voorzien ten aanzien van jongeren in gevaar, effectief ook ter beschikking stellen en toe te passen op de delinquente minderjarigen. De bevoegdheid die (...) als een uitzondering op de gemeenschapsbevoegdheden aan de nationale overheid wordt voorbehouden, met name het opgeven van de maatregelen die ten aanzien van delinquente minderjarigen kunnen worden genomen, moet dan ook zeer restrictief geïnterpreteerd worden, zowel in haar formulering als haar bedoeling. Zij is enkel een antwoord op de vraag om, omwille van het ermee verbonden aspect van de veiligheid van de maatschappij, het arsenaal van gerechtelijke maatregelen ten aanzien van delinquente jongeren op nationale wijze op te sommen. Het mag evenmin zo zijn dat hiermee afbreuk zou worden gedaan aan de bevoegdheid van de Gemeenschappen om in volledige autonomie deze maatregelen verder uit te werken en de uitvoering ervan in gemeenschapsinstellingen te garanderen. (. . .) Opdat, op het vlak van de normering, de bepaling van de maatregelen door een nationale wetgeving en de concretisering ervan op gemeenschapsniveau zo harmonisch mogelijk zou verlopen, hebben wij hiervoor een concertatieprocedure in het amendement voorzien, een procedure die maximaal moet worden gebruikt om het hulpverlenend karakter van de jeugdbescherming en de ermee verbonden gemeenschapsbevoegdheid te onderstrepen. Dit overleg mag evenwel geen afbreuk doen aan de autonomie van de Gemeenschappen, noch mag een eventueel falen van dit overleg door de nationale overheid worden aangegrepen om het volledige pakket gerechtelijke maatregelen op een bepaald ogenblik opnieuw naar zich toe te trekken. Neen, men moet dan consequent de lijn volgen en doortrekken en ook de bepaling van de gerechtelijke maatregelen volledig toekennen aan de Gemeenschappen aangezien dit per essentie hulpverlenende maatregelen zijn die buiten het nationale strafrecht staan en bijgevolg aan de Gemeenschappen zouden moeten toekomen.” (Parl. Hand. Kamer, 28 juli 1988, 1351).

Deze gemeenschapsbevoegdheid inzake hulpverlening aan minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd doet echter in geen enkele mate afbreuk aan de bevoegdheid van de nationale overheid inzake strafrecht ; deze bevoegdheid laat haar toe eventueel zelf een jeugdsancierecht uit te bouwen (O.C., 1350) en daartoe de nodige infrastructuur te voorzien ;

e) de ontzetting uit de ouderlijke macht en het toezicht op de gezinsbijslag of andere sociale uitkeringen.

Voor het begrip „toezicht op de gezinsbijslag of andere sociale uitkeringen” zij verwezen naar artikel 29 van de wet van 8 april 1965 (Parl. St. Kamer, B.Z. 1988, nr. 516/5, 1).

Deze uitzondering werd voorzien gezien de verwevenheid ervan met de sociale zekerheidswetgeving.

De wet van 8 augustus 1988 laat er bovendien geen twijfel meer over bestaan dat de sociale diensten van de jeugdbescherming werden gecommunautariseerd evenals dat het geheel van zowel particuliere als openbare structuren (diensten, instellingen, . . .) en de inrichtingen met open en gesloten regime die instaan voor de omkadering van de maatregelen inzake jeugdbescherming, tot de bevoegdheid van de Gemeenschappen behoren (Parl. St. Kamer, B.Z. 1988, nr. 516/1, 5).

Op grond van de sinds de wet van 8 augustus 1988 geldende bevoegdheidsverdeling tussen de nationale Overheid en de Gemeenschappen dient dan ook, in het decreet van 27 juni 1985 inzake bijzondere jeugdbijstand, een hoofdstuk te worden ingevoegd betreffende de gerechtelijke jeugdbijstand en moet het decreet nog op bepaalde punten worden vervolledigd. Zo wordt in het ontwerp van wijzigend decreet voorgesteld nog een aantal bepalingen van algemene aard uit de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming te lichten en onder te brengen in het decreet inzake bijzondere jeugdbijstand.

Hierdoor zal het nieuwe decreet inzake bijzondere jeugdbijstand een logisch geheel vormen dat bestaat uit drie grote delen : de sociale bescherming (comités voor bijzondere jeugdzorg en bemiddelingscommissies), de gerechtelijke bescherming (gerechtelijke jeugdbijstand) en algemene bepalingen. Binnen dit kader worden derhalve al de materies geregeld waarvoor de Vlaamse Gemeenschap bevoegd is inzake jeugdbescherming. Hierdoor zal ook de wet van 8 april 1965 worden herleid tot de bepalingen die betrekking hebben op de uitzonderingen die in het artikel 5, § 1, II, 6° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen zijn voorzien en die de bevoegdheid van de nationale Overheid bepalen. Het zal dan ook de taak van de nationale Overheid zijn om, in overleg met de Gemeenschappen en in overeenstemming met de decreten, de resterende bepalingen van de wet van 8 april 1965 aan te passen.

2° Wijzigingen aan de gerechtelijke maatregelen ten aanzien van minderjarigen

Naast het bijeenbrengen van al de materies inzake jeugdbescherming waarvoor de Vlaamse Gemeenschap bevoegd is — dit is de ganse materie van de bijzondere jeugdbijstand — wil het ontwerp van wijzigend decreet inhoudelijk een aantal fundamentele wijzigingen doorvoeren, zonder afbreuk te doen aan de filosofie van het decreet van 27 juni 1985 inzake bijzondere jeugdbijstand.

De voornaamste van die wijzigingen strekken ertoe :

- A. de gerechtelijke tussenkomsten zoveel mogelijk te voorkomen ;
- B. de gerechtelijke maatregelen in de tijd te beperken ;
- C. het onderscheid tussen maatregelen ten aanzien van ouders en minderjarigen af te schaffen ;
- D. een ruimere differentiatie te voorzien in het continuüm van ambulante naar residentiële zorg ;
- E. het subsidiair karakter van de plaatsingsmaatregelen te onderstrepen ;
- F. de werkingsmiddelen uit te breiden door meer beroep te doen op erkende voorzieningen ;

G. zoals in het decreet van 27 juni 1985 inzake bijzondere jeugdbijstand, het principiële recht te erkennen van minderjarigen om te participeren in de besluitvorming ;

H. binnen de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap de plaatsing van minderjarigen in een huis van arrest en de ter beschikking stelling van de Regering af te schaffen.

Deze voornaamste doelstellingen kunnen als volgt worden geëxpliciteerd :

A. Het zoveel mogelijk voorkomen van gerechtelijke tussenkomsten

De hoofdbetrachting van het decreet van 27 juni 1985 inzake bijzondere jeugdbijstand bestaat erin de mogelijkheden tot vrijwillige hulpverlening te optimaliseren. De hulp- en dienstverlening zonder dwang moet de hoofdweg worden waarlangs hulpvraag en hulpaanbod in de zorg voor jongeren en gezinnen elkaar kunnen ontmoeten (Memorie van toelichting, Gedr. St. Vl. R., 1984-85, nr. 309/1, 2).

De prioriteit van de vrijwillig aanvaarde hulp en de subsidiariteit van de gerechtelijke jeugdbijstand zijn ook een bekommernis in het ontwerp van wijzigend decreet. In vergelijking met artikel 36 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, dat ruime interventiegronden voorziet, wordt de toegangspoort tot de gerechtelijke tussenkomsten versmald (artikel 22, sub artikel 11, van het ontwerp juncto artikel 36, lid 1, 4° van de wet van 8 april 1965).

Samengevat zal een gerechtelijk optreden nog slechts gelegitimeerd zijn in de volgende gevallen :

- ten eerste, wanneer een problematische opvoedingssituatie — dit is een situatie waarin de fysieke integriteit, de affectieve, de morele, de intellectuele en de sociale ontplooiingskansen van minderjarigen in het gedrang komen door bijzondere gebeurtenissen, door relationele conflicten of door de omstandigheden waarin zij leven (artikel 2, a van het decreet van 27 juni 1985) — niet door vrijwillig gevraagde of aanvaarde hulp kan worden opgelost en door de bemiddelingscommissie naar het openbaar ministerie werd verwezen omwille van de volstrekte noodzakelijkheid van een pedagogische maatregel in het belang van de minderjarige. Ervaring en inzicht in de spanningsverhoudingen tussen hulpbehoefte en hulpaanbod nopen tot deze realistische opstelling, die erin bestaat te voorzien in de ultieme mogelijkheid van een dwingend optreden. Het is de taak van de bemiddelingscommissie erover te waken dat deze toegangspoort tot de gerechtelijke jeugdbijstand smal blijft ;

— ten tweede, wanneer de ernst of het acute karakter van een problematische opvoedingssituatie bij hoogdringendheid een pedagogische maatregel vereist in het belang van de minderjarige, gelet op de onmogelijkheid van een onmiddellijke hulpverlening op vrijwillige basis. Ten aanzien van dringende ernstige problemen en in bepaalde omstandigheden kunnen inderdaad de beperkingen van de vrijwillige hulpverlening evenals de noodzaak en het belang van een dwingende tussenkomst niet worden ontkend.

De consequenties van de optie om aan de gerechtelijke jeugdbijstand een subsidiaire plaats te geven worden dan ook doorgetrokken in de werkingsbeginselen die de afhandelingswijze ervan beheersen. Zodoende wordt aan het subsidiariteitsbeginsel, volgens hetwelk een gerechtelijk optreden slechts gelegitimeerd kan zijn wanneer al de mogelijkheden van hulpverlening zonder dwang werden uitgeput, concrete inhoud en gestalte gegeven.

Zo is, behalve ten aanzien van minderjarigen die wegens een als misdrijf omschreven feit worden vervolgd (artikel 36, lid 1, 4° van de wet van 8 april 1965 wordt niet opgeheven), een afdwingbare pedagogische maatregel slechts gelegitimeerd voor zover en zolang geen minnelijke regeling of geen vrijwillig aanvaarde hulp kan worden gerealiseerd (artikel 22, sub artikel 11, van het ontwerp van wijzigend decreet).

B. Beperking van de gerechtelijke maatregelen in de tijd

Het ontwerp van wijzigend decreet voorziet voor alle afdwingbare pedagogische maatregelen in een begrenzing in de tijd. De ervaring heeft immers uitgewezen dat de onbepaalde duur van de maatregelen zoals voorzien in de wet van 8 april 1965 — hoe goed ook bedoeld en verantwoord vanuit pedagogisch oogpunt — als willekeur werd gevoeld en vaak tot gevolg had dat de gerechtelijke interventie slechts van rechtswege bij de meerderjarigheid werd stopgezet. Bovendien heeft de dwang die in gerechtelijke maatregelen besloten ligt, doorgaans een dimensie in zich die de betrokkenen onverantwoordelijk maakt ; het bestendigen van die onverantwoordelijkheid kan geenszins een finaliteit van de jeugdbijstand zijn.

De in dit ontwerp van wijzigend decreet voorziene begrenzing van de maatregelen in de tijd impliceert dat in de zogenaamde „zachte sector” moet worden gewerkt volgens effectiviteits- en efficiëntiemaatstaven : de desgevallend noodzakelijke gerechtelijke tussenkomst mag slechts een tijdelijk kader vormen waarbinnen een doelgericht en methodisch uitgewerkt hulpverleningsprogramma gestalte kan krijgen. Een verlenging van de afdwingbare pedagogische maatregel mag geen automatisme zijn maar vergt telkens — binnen de wettelijk gestelde termijn — een nieuwe gerechtelijke beslissing gebaseerd op een ernstige evaluatie van de verleende gerechtelijke jeugdbijstand en van de mogelijkheden tot doorverwijzing naar de vrijwillige hulpverlening.

C. Afschaffing van het onderscheid tussen maatregelen ten aanzien van ouders en minderjarigen

Ook wat het maatregelenpakket betreft dat het ontwerp van decreet ter beschikking stelt van de jeugdrechtbanken, worden een aantal fundamentele opties genomen.

Vooreerst wordt het onderscheid, dat in de wet van 8 april 1965 wordt gemaakt, tussen maatregelen ten aanzien van ouders en maatregelen ten aanzien van minderjarigen afgeschaft. Hulpverlening aan minderjarigen in problematische opvoedingsituaties is een zaak van kinderen én van ouders samen en maakt een gezinsgerichte werking en zelfs breder, een systeembenadering noodzakelijk. Ook probleemgedrag van jongeren verwijst meestal naar een gezinsproblematiek, die in zijn geheel moet worden aangepakt wil men veranderingen nastreven.

Om die reden wordt de maatregel van opvoedingsbijstand ten aanzien van de ouders (artikelen 30 en 31 van de wet van 8 april 1965) vervangen door de gezinsbegeleiding en samen met de meer individueel gerichte pedagogische maatregelen in één maatregelenpakket geïntegreerd.

Om die reden ook voorziet het ontwerp van decreet in de mogelijkheid aan de maatregelen verplichtingen te koppelen, niet enkel ten aanzien van minderjarigen, zoals in de wet van 8 april 1965 het geval was, maar ook ten aanzien van de personen die hen in rechte of in feite onder hun bewaring hebben.

De ervaring heeft immers uitgewezen dat verplichtingen, die alleen aan de minderjarigen worden opgelegd, als straf worden ervaren en hun doel missen wanneer de hulpverlener op de ouders of degenen die de minderjarigen onder hun bewaring hebben geen impact heeft.

D. Ruimere differentiatie van het continuum van ambulante naar residentiële zorg

Het behoort tot de autonome beslissingsbevoegdheid van de jeugdrechtbank te oordelen welke maatregel het meest geschikt is om hulp te bieden in de gevallen, die een gerechtelijke tussenkomst legitimeren. Daartoe wordt binnen het kader van de gerechtelijke hulpverlening een uitgebreid en gedifferentieerd maatregelenpakket ter beschikking gesteld, waarin enerzijds de maatregelen van artikel 37 van de wet van 8 april 1965 mutatis mutandis behouden blijven en anderzijds de nieuwere werkvormen, waarmee nu reeds enkele jaren praktijkervaring werd opgedaan, zijn geïntegreerd.

Deze ruimere differentiatie van het continuum van ambulante naar residentiële zorg — waarbij vooral aan de ambulante en semi-ambulante werkvormen uitbreiding wordt gegeven — moet toelaten op elke probleemsituatie een geëigend antwoord te geven.

Zo is het onderscheid tussen ondertoezichtstelling en gezinsbegeleiding relevant omdat in de eerste maatregel meer de ondersteunende „controle” als doelstelling op de voorgrond treedt, terwijl de gezinsbegeleiding hulp aan het hele gezin beoogt, teneinde een groeiproces naar een adequaat functioneren van het gezinssysteem op gang te brengen.

Aangezien problematisch jongerengedrag en deviant gedrag vaak verwijzen naar leemten in het socialiseringsgebeuren, naar vaardigheidstekorten en naar gebrekkige inzichten in relationele en maatschappelijke processen, moet ook de specifieke mogelijkheid voorzien worden dit „tekort” bij middel van een opvoedend project in te vullen. Het kan hierbij bijvoorbeeld gaan om een prestatieproject of een overlevings-tocht.

De afdwingbare pedagogische maatregel kan ook de vorm aannemen van semi-residentiële hulp. Hiertoe rekenen wij o.m. de dagcentra, die bij middel van individuele - schoolse - én gezinsbegeleiding een integrale probleembenadering beogen evenals de dagopvang voor werkloze jongeren of voor jongeren die deeltijds werken of deeltijds studeren.

Jongeren vanaf de leeftijd van zeventien jaar kunnen onder bepaalde voorwaarden onder permanent toezicht op kamer wonen of nog onder begeleiding zelfstandig gaan wonen. Beide werkvormen zijn gericht op een progressieve redzaamheidsstraining en verzelfstandiging van de jongere.

E. Het subsidiair karakter van plaatsingsmaatregelen

In overeenstemming met hetgeen in het Vlaams Regeerakkoord is vermeld is het onze overtuiging dat voor problematische opvoedingsituaties en voor probleemgedrag van jongeren zoveel mogelijk een oplossing dient te worden gezocht in het eigen milieu en in de normale samenlevingscontext. In het kader van een reële „gezinspolitiek” dient steeds de voorkeur te worden gegeven aan de minst ingrijpende maatregel. Een plaatsing zou dus in ieder geval subsidiair moeten zijn ten aanzien van de inspanningen tot het behoud van de minderjarige in zijn milieu. Alvorens een plaatsingsmaatregel

wordt genomen, dienen dan ook alle andere maatregelen te worden uitgeput of tenminste ernstig te worden overwogen.

Maar in bepaalde gevallen, waar ook een semi-residentiële maatregel niet (meer) aangepast is, rest de jeugdrechtbank geen andere mogelijkheid dan een gezinsvervangende maatregel te treffen en de minderjarige uit zijn milieu weg te halen en aan een betrouwbaar persoon of gezin of nog aan een inrichting toe te vertrouwen. Dergelijke uithuisplaatsing heeft zeer ingrijpende gevolgen voor de minderjarige zelf en diegenen die over hem het ouderlijk gezag uitoefenen.

Hoewel er geen eigenlijke gradatie in de maatregelen is voorzien, blijkt ten overvloede uit de tekst van het ontwerp dat plaatsing in een residentiële inrichting een uitzonderlijke maatregel moet zijn. Het verdient daarom aanbeveling een eventuele beslissing tot plaatsing als enig mogelijke oplossing te laten voorafgaan door de begeleiding van een onthaal- en oriëntatiecentrum of van een observatiecentrum.

Aan deze gespecialiseerde centra wordt de mogelijkheid geboden de ambulante en residentiële werkvorm met de nodige flexibiliteit te hanteren, zodat met alle betrokkenen en inspeliend op hun noden, beperkingen en mogelijkheden een gepaste oriëntatie kan worden uitgewerkt en een eventuele meer langdurige uithuisplaatsing kan worden vermeden.

Tenslotte moet ingeval van uithuisplaatsing alles in het werk gesteld worden om — zo vlug als het kan — de terugkeer van de minderjarige in zijn milieu mogelijk te maken, desgevallend gekoppeld aan maatregelen die een verdere (semi-)ambulante probleembegeleiding beogen. Ook nazorg zal moeten toelaten de residentiële zorg zo kort mogelijk te houden, de hulpverlening die tijdens de plaatsing werd opgezet geleidelijk af te bouwen en het integratieproces in het milieu te ondersteunen met het oog op het volledig zelfstandig functioneren van de minderjarige in zijn omgeving. In het streven naar een spoedige terugkeer van de minderjarige in zijn milieu wordt de verplichting van een plaatsing in de eigen regio decretaal bepaald, vermits in principe bij plaatsing een gezinsgerichte werking moet mogelijk zijn. Daarom ook moeten de gezinsbegeleiding en de plaatsing een integrale maatregel vormen teneinde tijdens de plaatsing een verandering in het milieu te bewerkstelligen, de affectieve banden te hernemen en de nazorg voor te bereiden.

F. Uitbreiding van de werkingsmiddelen

Om inhoud te geven aan voormelde werkingsprincipes, is het noodzakelijk ook de werkingsmiddelen uit te breiden. De wet van 8 april 1965 stelde een sociale dienst, samengesteld uit vaste afgevaardigden, ter beschikking van de gerechtelijke overheden belast met de toepassing van de wet.

Hoewel in een gewijzigde werkverhouding met de jeugd-magistraten, zal de sociale dienst van de Vlaamse Gemeenschap bij de jeugdrechtbank in grote mate haar vroegere opdrachten behouden : maatschappelijk onderzoek ter voorbereiding van gerechtelijke beslissingen (voor zover de wet de magistraten toelaat dergelijke navorsingsopdracht aan de sociale dienst toe te vertrouwen), hulpverlening aan minderjarigen en ouders, en toezicht op de uitvoering van de opgelegde pedagogische maatregelen.

Maar gezien de omvang van het takenpakket en de toenemende differentiatie in de werkvormen, is het aangewezen voor specifieke taakonderdelen gespecialiseerde voorzieningen in te schakelen : diensten voor begeleid zelfstandig wonen, ambulante begeleidingscentra, pleeggezinnendiensten e.d.

Deze vorm van „onderaanneming” zal, samen met de inkrimping van het aantal vorderingsgronden in artikel 22, sub artikel 11, van het ontwerp, de case-load van de sociale diensten beperken maar zal geenszins afbreuk doen aan de sleutelpositie en schakelfunctie van deze diensten. Ze zal de consulenten uiteindelijk toelaten, naast de coördinatieopdrachten, de eigen onderzoeks- en begeleidingsopdrachten grondiger te behartigen.

G. De erkenning van het principiële recht van minderjarigen om te participeren in de besluitvorming

Naast het maximaliseren van bijstand en hulp is de tweede grote optie van het decreet van 27 juni 1985 inzake bijzondere jeugdbijstand „de principiële erkenning van het recht van de minderjarigen” om te participeren aan de besluitvorming m.b.t. oplossingen van problemen die hen rechtstreeks raken (Memorie van Toelichting, Gedr. St. Vl. R., 1984-85, nr. 309/1, 4).

Aangezien de rechtspleging voor de jeugdgerechten evenals de burgerrechtelijke regels m.b.t. het statuut van de minderjarige tot de nationale bevoegdheid behoren, kan het ontwerp van decreet, met betrekking tot de gerechtelijke jeugdbijstand, terzake geen bepalingen formuleren. Maar een aantal reeds vermelde werkingsbeginselen bieden ruimte voor een benadering waarin de mondigheid, de zelfstandigheid en de zin voor verantwoordelijkheid van jongeren wordt gestimuleerd : zo bijvoorbeeld het hulpaanbod onder de vorm van zelfstandig wonen onder begeleiding.

Verder is dit decreet een eerste aanzet om minderjarigen meer rechtszekerheid te geven : voorlopige maatregelen kunnen maximum zes maanden duren. Ook de begrenzing in de tijd van de maatregelen ten gronde benadrukt de finaliteit van de gerechtelijke tussenkomst. Deze mag de verantwoordelijkheid van ouders en minderjarigen niet uit handen nemen en mag voor onbepaalde tijd geen hypotheek plaatsen op iemands bestaan, maar moet erop gericht zijn de betrokkenen te helpen om zelf hun verantwoordelijkheid en zelfstandigheid in de toekomst op te nemen.

H. Afschaffing van de plaatsing in een huis van arrest en van de ter beschikking stelling van de Regering van minderjarigen

Volgens de wet van 8 april 1965 kunnen zowel minderjarigen in gevaar als minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd in een huis van arrest worden geplaatst of ter beschikking van de Regering worden gesteld. Genoemde wet maakt, wat dat betreft, geen onderscheid. Zowel het veelvuldig toepassen van de korte gevangenisstraf van maximum 15 dagen (artikel 53 van de wet van 8 april 1965) als de ter beschikking stelling van de Regering (artikelen 39-41 van de wet van 8 april 1965) hebben terecht veel kritiek opgeroepen.

Wat de toepassing van de korte gevangenisstraf betreft, werd de Belgische Staat in een arrest van 29 februari 1988 (zaak Bouamar) door het Europese Hof voor de Rechten van de Mens te Straatsburg veroordeeld.

De ter beschikking stelling van de Regering is een vrij paradoxale maatregel omdat de Regering over niet meer mogelijkheden beschikt dan de jeugdrechtbank die de inefficiëntie van de door haar getroffen maatregelen heeft erkend. Bovendien moeten de betrokkenen niet worden gehoord in hun verdediging en kunnen ze willekeurig, op grond van een

administratieve beslissing, in een strafinrichting worden opgesloten.

Wij stellen dan ook voor de artikelen 53 (korte gevangenisstraf) en 39 en 41 (ter beschikking stelling van de Regering) van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming op te heffen, behalve ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, vermits het opgeven van de maatregelen die ten aanzien van deze minderjarigen kunnen worden genomen, een bevoegdheid betreft die door de bijzondere wetgever aan de nationale Overheid werd voorbehouden.

3° Hulpverlening aan jong-volwassenen

Naast het samenbrengen in één decreet van al de aangelegenheden inzake jeugdbescherming (bijzondere jeugdbijstand) waarvoor de Vlaamse Gemeenschap bevoegd is en het aanbrengen van een aantal fundamentele wijzigingen in de gerechtelijke bescherming (gerechtelijke jeugdbijstand), wil het ontwerp van wijzigend decreet, in uitvoering van het Vlaams Regeerakkoord, in een hulpverlening voorzien voor jong-volwassenen.

Het ontwerp gaat ervan uit dat de verlaging van de burgerlijke meerderjarigheidsgrens van eenentwintig naar achttien jaar, zoals gerealiseerd in bijna alle Europese landen, in navolging van Resolutie nr. (72) 29 van 19 september 1972 van het Ministercomité van de Raad van Europa, weldra ook in België een feit zal zijn.

De lange wachttijd voor de realisatie ervan heeft alleszins het voordeel gehad dat nopens deze problematiek een brede maatschappelijke discussie tot stand kwam. Centraal stond daarin de vraag of binnen het kader van de bijzondere jeugdbijstand al dan niet de mogelijkheid moet gecreëerd worden om onder bepaalde voorwaarden na achttien jaar in opvang en begeleiding van jong-volwassenen te voorzien.

Het statuut van de burgerlijke meerderjarigheid op achttien jaar betekent o.m. dat personen vanaf die leeftijd handelingsbekwaam zijn, zodat de te hunnen aanzien door de jeugdrechtbank genomen maatregelen van rechtswege worden beëindigd.

In dezelfde logica zou dit betekenen dat zij niet langer de bijstand en hulp kunnen genieten, die door de comités voor bijzondere jeugdzorg worden georganiseerd.

In de mate dat jongeren meer kansen en mogelijkheden krijgen tot grotere zelfstandigheid en zelfbeschikking, is deze verlaging van de meerderjarigheidsgrens immers een stap naar een grotere emancipatie.

Maar elkeen die enigszins vertrouwd is met de praktijk van de jongerenbegeleiding zal het er echter over eens zijn dat, gezien de leemten in de preventieve en algemene welzijnszorg en gelet op de onvermijdelijke mazen in het hulpverleningsnetwerk, het vanuit realistisch oogpunt aangewezen is om specifieke hulpverlening te voorzien voor de leeftijdsgroep van achttien tot eenentwintig jaar. Daarom voorziet het ontwerp van decreet dat in bepaalde omstandigheden en wanneer aan welbepaalde voorwaarden wordt voldaan, een vraag tot bijstand en hulp door het comité kan worden ingewilligd tot de leeftijd van ten hoogste eenentwintig jaar.

Commentaar bij de artikelen

HOOFDSTUK I

Hoofdstuk 1 van het ontwerp van decreet bevat slechts één inleidende bepaling, namelijk artikel 1.

Artikel 1

Dit artikel bepaalt dat het decreet een aangelegenheid regelt, bedoeld in artikel 59bis van de Grondwet.

Krachtens artikel 59bis, § 2bis van de Grondwet en artikel 5, § 1, II, 6° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij de wet van 8 augustus 1988, behoort de jeugdbescherming tot de bevoegdheid van de Gemeenschappen.

Volgens artikel 19, § 1, tweede lid, van die bijzondere wet dienen de decreten van de Vlaamse Raad te vermelden of zij aangelegenheden regelen als bedoeld in artikel 59bis of artikel 107quater van de Grondwet.

HOOFDSTUK II

Hoofdstuk II van het ontwerp van decreet bevat de artikelen 2 tot 19 van het ontwerp. Ze behelzen al de aanvullingen en de wijzigingen die aan het decreet van 27 juni 1985 inzake bijzondere jeugdbijstand worden aangebracht.

Artikel 2

In artikel 2 van het decreet van 27 juni 1985 worden in a) de woorden „situatie” en „fysische”, vervangen door respectievelijk de woorden „toestand” en „fysieke”, waarvan het gebruik correcter voorkomt.

In hetzelfde artikel wordt in c) de definitie van het begrip „erkende voorzieningen” aangevuld, derwijze dat ook de door de Vlaamse Gemeenschap georganiseerde inrichtingen onder het begrip vallen.

In dat artikel wordt in h) de definitie van „afdwingbare pedagogische maatregelen” vervangen door die van „voorbereidende rechtspleging”. De afdwingbare pedagogische maatregelen zullen in het decreet zelf worden opgenomen, zodat een definitie daarvan overbodig wordt. De voorbereidende rechtspleging neemt een aanvang op het tijdstip dat de zaak bij de jeugdrechtbank aanhangig wordt gemaakt en eindigt bij de vordering van het openbaar ministerie tot het nemen van een maatregel ten gronde. Tijdens de duur ervan kunnen onderzoeken en navorsingen worden verricht die de jeugdrechtbank onder meer in staat stellen kennis te nemen van de persoonlijkheid van de minderjarige en van het milieu waarin hij leeft.

Artikel 3

In artikel 4, 1° van het decreet van 27 juni 1985 worden de woorden „de ouderlijke macht” vervangen door de woorden „het ouderlijk gezag” teneinde de terminologie in overeenstemming te brengen met die van het Burgerlijk Wetboek (Boek 1, Titel IX). Tevens worden de woorden „in rechte of in feite”, welke overbodig worden geacht, geschrapt.

Het 2° van hetzelfde artikel wordt zo gewijzigd dat het comité voor bijzondere jeugdzorg aan de magistraten belast met jeugdzaken de waarborg dient te verlenen dat door hem daadwerkelijk bijstand en hulp wordt georganiseerd ten behoeve van personen, ook al werden deze personen door die magistraten niet voorafgaandelijk naar het comité verwezen. Er dient immers te worden vermeden dat ook voor minderjarigen die niet door het openbaar ministerie naar het comité werden verwezen vorderingen zouden worden ingesteld voor de jeugdrechtbank wanneer ten behoeve van die minderjarigen inmiddels bijstand en hulp door het comité werden opgestart. Anderzijds moet worden voorkomen dat het vertrouwen zou worden geschonden van personen die zich rechtstreeks tot de hulpverlening hebben gewend. Daarom wordt het woord „desgevraagd” behouden.

In artikel 4, 3° wordt het woord „fysische” vervangen door „fysieke”, waarvan het gebruik correcter voorkomt.

Artikel 4

In artikel 9 van het decreet van 27 juni 1985 worden 1° en 3° in dezelfde zin aangepast als bedoeld in artikel 3, 1° hierboven.

Artikel 9, 8° wordt opgeheven aangezien die bepaling opgaat in de ruimer geformuleerde bepaling die vervat ligt in artikel 19 van dit ontwerp, dat in het decreet van 27 juni 1985 een artikel 31bis invoegt.

Artikel 5

In artikel 11 van het decreet van 27 juni 1985 wordt het tweede lid van § 3 opgeheven. Deze bepaling werd reeds gedeeltelijk vernietigd bij arrest nr. 66 van 30 juni 1988 van het Arbitragehof (punt 7.B). De vaststelling van de bijdragen van de minderjarigen en van de onderhoudsplichtige personen door de bureaus voor bijzondere jeugdbijstand is neergelegd in de meer algemene bepaling van artikel 14 van dit ontwerp, dat in het decreet een artikel 28bis invoegt.

Artikel 6

In artikel 13 van het decreet van 27 juni 1985 wordt 3° in dezelfde zin aangepast als bedoeld in artikel 3, 1° hierboven en wordt 4° in overeenstemming gebracht met arrest nr. 66 van 30 juni 1988 van het Arbitragehof (punt 10.B.1).

Artikel 13, 5° wordt gewijzigd zodat het thans enkel betrekking heeft op bemiddelingsverzoeken van hulpverleners die in erkende voorzieningen werkzaam zijn. Die wijziging heeft niet alleen voor gevolg dat de tekst van artikel 13 beter aansluit bij die van artikel 14, maar ook dat het aantal bemiddelingsverzoeken zal worden beperkt. Er dient immers rekening mee te worden gehouden dat de bemiddelingscommissie over geen sociale dienst beschikt, die haar kan bijstaan bij het vervullen van haar taak.

Artikel 7

In artikel 14 van het decreet van 27 juni 1985 wordt 2° aangepast in dezelfde zin als bedoeld in artikel 3, 1° hiervoor en wordt de tekst van 5° in overeenstemming gebracht met arrest nr. 66 van 30 juni 1988 van het Arbitragehof (punt 10.B.1).

Artikel 8

In artikel 16 van het decreet van 27 juni 1985 wordt § 3 aangepast in dezelfde zin als bedoeld in artikel 3, 1° hiervoor en wordt de tekst van § 5 in overeenstemming gebracht met eerder genoemd arrest van het Arbitragehof (punt IO.B.2).

Artikel 9

In artikel 17, § 2 van het decreet van 27 juni 1985 worden in het eerste en het derde lid de woorden „de jeugdrechtbank” vervangen door de woorden „het openbaar ministerie”; teneinde deze leden in overeenstemming te brengen met het laatste lid van die paragraaf, volgens hetwelk de doorverwijzing van de zaak door de bemiddelingscommissie aan het openbaar ministerie geschiedt. Ook in het derde lid worden de woorden „zoals omschreven in artikel 2, h)” geschrapt aangezien, zoals hoger gesteld, de desbetreffende bepaling wordt opgeheven.

Artikel 10

In artikel 18 van het decreet van 27 juni 1985 worden de woorden „en in artikel 22” geschrapt. Artikel 22 werd immers vernietigd door het reeds geciteerde arrest van het Arbitragehof (punt 12.B).

Artikel 11

Door dit artikel worden in het decreet van 27 juni 1985 inzake bijzondere jeugdbijstand twee hoofdstukken ingevoegd, respectievelijk handelend over de gerechtelijke jeugdbijstand (hoofdstuk IV) en de voortzetting van de hulpverlening bij meerderjarigheid op achttien jaar (hoofdstuk IV bis):

Hoofdstuk IV

De gerechtelijke jeugdbijstand

Zoals reeds vermeld, is de decreetgever bevoegd om de gerechtelijke bescherming van minderjarigen te regelen, met uitzondering van de materies die limitatief aan de nationale wetgever werden voorbehouden. Het voorgestelde Hoofdstuk IV, dat de kern vormt van het ontwerp van decreet, behandelt dan ook grotendeels de materie die in de wet van 8 april 1965 voorkomt onder Titel II, Hoofdstuk III „Maatregelen ter bescherming van de minderjarigen”.

Het woordgebruik werd evenwel aangepast aan de algemene termen van het decreet van 27 juni 1985 — bijvoorbeeld: „jeugdbijstand” in plaats van „jeugdbescherming” — en verwijst naar de filosofie die aan dit decreet ten grondslag ligt. Jongeren zijn niet langer object van bescherming, maar moeten worden benaderd als volwaardige leden van de gemeenschap met een eigen verantwoordelijkheid en zeggingsrecht. De gerechtelijke tussenkomsten, die hier worden voorzien, zijn van pedagogische aard. Het feit dat ze afdwingbaar zijn, zowel ten aanzien van de minderjarigen als van degenen die hen in rechte of in feite onder hun bewaring hebben, doet niets af van hun finaliteit, namelijk bijstand en hulp te verlenen. Uit de hele economie van het decreet blijkt de wil om alle kansen te geven aan de hulpverlening, met de vrijwillige medewerking van de betrokkenen, doch in sommige situaties is het nodig dwingend op te treden om **het belang van de minderjarige veilig te stellen**.

Afdeling 1

De bevoegdheid van de jeugdrechtbank voor het nemen van afdwingbare pedagogische maatregelen

Uit de voorbereidende werken van de wet van 8 augustus 1988 tot wijziging van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, blijkt dat de Staat en de Gemeenschappen, voor zover ze bevoegd zijn om de maatregelen ten gronde te bepalen, ook de materiële bevoegdheid van de jeugdrechtbank kunnen regelen. Waar de Gemeenschappen dus bevoegd zijn om de maatregelen te bepalen ten aanzien van minderjarigen in een problematische opvoedingssituatie, kunnen zij ook de vorderingsgronden regelen op grond waarvan die maatregelen kunnen worden genomen.

Artikel 22, lid 1, regelt derhalve de bevoegdheid „ratione materiae” van de jeugdrechtbank om afdwingbare pedagogische maatregelen te nemen. Het bevestigt het principe van de subsidiariteit van de gerechtelijke jeugdbijstand ten opzichte van de niet-gerechtelijke hulpverlening, wat de minderjarigen in problematische opvoedingssituaties betreft. Door de concretisering van dit principe worden de gronden tot gerechtelijke interventie beperkt, waardoor zoveel mogelijk wordt vermeden dat minderjarigen het etiket van „ge-rechtskind” zouden opgeplakt krijgen.

De jeugdrechtbank zal, in geval van problematische opvoedingssituaties, ten aanzien van minderjarigen en van degenen die hen in rechte of in feite onder hun bewaring hebben enkel dwingende pedagogische maatregelen kunnen treffen :

1° wanneer de bemiddelingscommissie de zaak heeft doorverwezen naar het openbaar ministerie overeenkomstig artikel 17 § 2, lid 4 van het decreet van 27 juni 1985 en het openbaar ministerie in het belang van de minderjarige het nemen van een gerechtelijke maatregel noodzakelijk acht.

In problematische opvoedingssituaties zal de jeugdrechtbank pas optreden nadat de bemiddelingscommissie geoordeeld heeft dat in het belang van de minderjarige een door de jeugdrechtbank opgelegde pedagogische maatregel ernstig aangewezen is. Dit houdt in dat het niet mogelijk is gebleken een minnelijke regeling betreffende een noodzakelijk geachte hulpverlening, als bedoeld in artikel 17 § 1, lid 2 van het decreet, tot stand te brengen.

Behoudens de uitzondering die hierna in 2° is voorzien, is de jeugdrechtbank aldus niet bevoegd om dwingende maatregelen te nemen in problematische opvoedingssituaties zonder dat alle pogingen zijn aangewend om bijstand en hulp te verlenen op basis van vrijwillige medewerking van de betrokkenen. Hiermee wordt aangesloten bij de wil van de decreetgever van 27 juni 1985 om enerzijds de rol en functie van de vrijwillige hulpverlening zuiver te stellen en te stimuleren en anderzijds de toegangspoort tot de gerechtelijke tussenkomst te versmallen.

Eens de zaak door de bemiddelingscommissie is voorgelegd, komt het uitsluitend aan het openbaar ministerie toe uit te maken of een afdwingbare maatregel al dan niet noodzakelijk is. In bevestigend geval zal het openbaar ministerie bij de jeugdrechtbank een vordering instellen.

2° wanneer niet onmiddellijk bijstand en hulp op vrijwillige basis kunnen worden georganiseerd en het openbaar ministerie in het belang van de minderjarige een afdwingbare pedagogische maatregel dringend noodzakelijk acht.

Deze uitzondering op de algemene regel, die zegt dat de jeugdrechtbank slechts kan tussenkomen in een problematische opvoedingssituatie na doorverwijzing door de bemiddelingscommissie, is ingegeven door de bezorgdheid om in acute en ernstige situaties, die een bedreiging vormen voor een minderjarige (bv. kindermishandeling, incest, . . .), dwingend te kunnen optreden, wanneer vrijwillige hulpverlening niet onmiddellijk mogelijk is. In dergelijke situaties zou het niet verantwoord zijn de afwikkeling van de procedure voor de bemiddelingscommissie af te wachten.

Nochtans moet artikel 22, lid 1, 2° uitzonderlijk blijven en op zijn juiste draagwijdte worden toegepast. Het openbaar ministerie zal in zijn vordering dan ook dienen aan te tonen dat het nemen van een afdwingbare pedagogische maatregel dringend noodzakelijk is omdat de psychische of de fysieke integriteit van de minderjarige gevaar loopt, en dat onmiddellijke bijstand- en hulpverlening op vrijwillige basis niet mogelijk zijn.

Samenhangend met dit artikel, worden door artikel 20, 2° van het ontwerp in het eerste lid van artikel 36 van de wet van 8 april 1965 de punten 1°, 2° en 3° opgeheven. Aan artikel 36, lid 1, 4°, betreffende de vorderingen van het openbaar ministerie ten aanzien van minderjarigen die vervolgd worden wegens een als misdrijf omschreven feit, wordt niet geraakt, vermits het tot de bevoegdheid van de nationale wetgever behoort om de opgave van de maatregelen te bepalen die kunnen worden genomen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd.

Om te voorkomen dat terzelfdertijd twee verschillende regelingen van toepassing zouden zijn op minderjarigen in problematische opvoedingssituaties, wordt in het tweede lid van artikel 22 bepaald dat de minderjarigen uit de toepassingssfeer van de bepalingen van het eerste lid worden gelicht, die de hoedanigheid van militair bezitten op het tijdstip dat de zaak bij de jeugdrechtbank aanhangig wordt gemaakt.

Afdeling II

De afdwingbare pedagogische maatregelen

Artikel 22bis vermeldt in paragraaf 1 de maatregelen, die door de jeugdrechtbank kunnen worden genomen in problematische opvoedingssituaties, wanneer de zaak door de bemiddelingscommissie werd doorverwezen naar het openbaar ministerie dat een afdwingbare pedagogische maatregel noodzakelijk acht.

Naast de maatregelen die op grond van een nationale wet kunnen worden genomen (voogdij over de gezinsbijslagen, ontzetting uit het ouderlijk gezag) betreft het dertien gedifferentieerde maatregelen van opgelegde hulpverlening, waaruit de jeugdrechtbank een keuze kan maken naar gelang van de concrete problematische opvoedingssituatie.

Een combinatie van de maatregelen bedoeld in artikel 2bis, § 1, is echter niet mogelijk. Evenals in de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming is er geen eigenlijke gradatie ingebouwd; enkel voor de maatregelen, genoemd in 11° en 12°, wordt een voorbehoud gemaakt.

Sommige maatregelen grijpen weliswaar sterker in het leven van de minderjarige in dan anderen. Bij de keuze van een maatregel moet echter worden uitgegaan van de stelling dat de meer ingrijpende maatregelen, gepaard gaand met

een verwijdering van de minderjarige uit zijn milieu, uitzonderlijk moeten zijn en slechts kunnen worden verantwoord door de ernst van de problematische opvoedingssituatie. Verwijdering uit het milieu is misschien de eenvoudigste en de radicaalste oplossing, maar daarom niet altijd de beste. Reeds de experimenten van Dendermonde en Mons hebben overtuigend de voordelen van het behoud van de minderjarige in zijn milieu aangetoond.

Overigens zou het ook niet verantwoord zijn om een situatie te lang te laten verzieken en te laten evolueren tot een onomkeerbare toestand. De grote vrijheid van appreciatie die aan de jeugdrechtbank wordt toegekend impliceert dan ook de opdracht om elke zaak te beoordelen met een sterke zin voor nuancering.

In tegenstelling tot de wet van 8 april 1965 wordt er geen onderscheid gemaakt tussen de maatregelen ten aanzien van de ouders en deze ten aanzien van de minderjarigen. Uit de praktische toepassing van deze wet is namelijk gebleken dat het onderscheid tussen beide categorieën van maatregelen artificieel is. Maatregelen ten aanzien van de ouders hebben in hun concrete toepassing niet zelden de sterkst voelbare consequenties voor de minderjarigen, terwijl het impact op de ouders eerder gering is. Maatregelen ten aanzien van ouders worden m.a.w. afgewimpeld op kinderen aan wie bepaalde verplichtingen worden opgelegd (artikel 31, tweede lid, van de wet van 8 april 1965). Daarom voorziet artikel 22ter van dit ontwerp dat de krachtens artikel 22bis, § 1, 2° tot 13° opgelegde maatregelen aanvullende voorwaarden en verplichtingen kunnen inhouden respectievelijk ten aanzien van de minderjarigen en van degenen die het ouderlijk gezag over hen uitoefenen of hen onder hun bewaring hebben.

De maatregelen zelf vormen een uitbreiding en een verfijning van de lijst, opgesomd in de wet van 8 april 1965. Ze zijn geïnspireerd op de concrete ervaring bij de toepassing van deze wet en op de wetenschappelijke inzichten van de laatste jaren inzake hulpverlening en opvoeding.

Bij de maatregelen is een maximale duur vermeld waardoor aan de betrokken minderjarigen en hun gezin bijkomende rechtszekerheid en een duidelijker toekomstperspectief worden geboden. Deze begrenzing in de tijd impliceert dat de betrokken hulpverleners een duidelijk handelingsplan zullen moeten opstellen en dat na de voorziene termijn zal moeten worden geëvalueerd in welke mate de doelstellingen werden bereikt. Zo nodig zullen de maatregelen worden verlengd, overeenkomstig artikel 22quinquies, § 2.

De geboden hulpverlening moet dus worden gezien als een tijdelijke ingreep in het leven van de minderjarige en zijn omgeving, die erop gericht is de betrokkenen hun verantwoordelijkheid verder te laten opnemen.

Hierna volgt een toelichting bij de onderscheiden maatregelen.

1° De jeugdrechtbank kan de personen die de minderjarige in rechte of in feite onder hun bewaring hebben een pedagogische richtlijn verstrekken.

Het verstrekken van een pedagogische richtlijn, die in een vonnis of een beschikking wordt geacteerd, is de minst ingrijpende onder de opgegeven maatregelen. Deze maatregel richt zich tot de personen die de minderjarige onder hun bewaring hebben, teneinde hen te confronteren met hun pedagogische verantwoordelijkheid.

Dergelijke eenmalige tussenkomst van de jeugdrechtbank kan, ook al is zij beperkt, toch nuttig zijn in de gevallen waar een officiële interventie verantwoord is, terwijl een meer ingrijpende maatregel niet noodzakelijk wordt geacht.

2° Wanneer een minderjarige onder toezicht van de sociale dienst van de Vlaamse Gemeenschap bij de jeugdrechtbank wordt gesteld, houdt dit in dat een zekere begeleidende controle zal worden uitgeoefend op zijn levenswijze. Deze maatregel die reeds in artikel 37, 2° van de wet van 8 april 1965 voorzien is en die in de praktijk zijn nut heeft bewezen, zal aangewezen zijn wanneer gebleken is dat de minderjarige zich te weinig houdt aan algemeen aanvaarde gedragsregels (bijvoorbeeld wanneer hij voortdurend spijbelt).

Zoals bepaald in artikel 22ter kunnen aan de maatregelen die in artikel 22bis, § 1, 2° tot 13° zijn opgegeven, zowel ten aanzien van de minderjarige aanvullende voorwaarden als ten aanzien van degenen die de minderjarige in rechte of in feite onder hun bewaring hebben, verplichtingen worden verbonden. Het niet naleven van deze aanvullende voorwaarden en/of verplichtingen zou aanleiding kunnen geven tot het nemen van een meer ingrijpende maatregel.

Het hier bedoelde toezicht van de sociale dienst van de Vlaamse Gemeenschap bij de jeugdrechtbank is een zelfstandige maatregel die een bepaalde begeleiding van de minderjarige veronderstelt, en moet worden onderscheiden van het algemeen toezicht dat die sociale dienst uitoefent op de uitvoering van de afdwingbare pedagogische maatregelen (artikel 30bis, sub artikel 17 van het ontwerp).

De maximale duur van de maatregel wordt bepaald op één jaar, maar kan wel worden verlengd.

3° De gezinsbegeleiding impliceert een psyche-sociale hulpverlening in de brede zin van het woord. Een analoge maatregel is reeds voorzien in de artikelen 30 en 31 van de wet van 8 april 1965, met dien verstande dat het begrip „opvoedingsbijstand” thans wordt vervangen door „gezinsbegeleiding” ten einde duidelijk de nadruk te leggen op de systemische en globale aanpak van het gezin. In tegenstelling tot artikel 31 van voornoemde wet, dat — o.m. omdat de erin vervatte verplichtingen enkel de minderjarigen treffen — weinig wordt toegepast, betreft het hier geen verplichtingen meer die alleen door minderjarigen moeten worden nagekomen ; zij kunnen zowel worden opgelegd aan de personen die de minderjarige onder hun bewaring hebben als aan de minderjarige zelf (artikel 22ter). De uitbreiding tot eerstgenoemde personen is noodzakelijk om het beoogde doel, te weten het behoud van de minderjarige in zijn milieu, te bereiken.

De gezinsbegeleiding kan er bijvoorbeeld op gericht zijn de ouders te leren op een meer aangepaste manier te reageren op probleemgedrag bij hun kinderen, de ouders bij te staan in gevallen van kinderverwaarlozing, de communicatie tussen ouders en kinderen te verbeteren, het gezin te helpen een crisis te overwinnen, enz.

Het is van groot belang dat de minderjarige niet wordt beschouwd als een geïsoleerd wezen, maar dat het hele gezin als psyche-sociaal systeem wordt betrokken in de begeleiding. Niet zelden is het probleemgedrag van een individu immers een symptoom van het dysfunctioneren van het hele systeem waarin hij leeft.

Zoals bepaald in artikel 22quater, 1° wordt een erkende voorziening of eventueel de sociale dienst van de Vlaamse

Gemeenschap bij de jeugdrechtbank belast met de gezinsbegeleiding.

De maximale duur van de maatregel wordt bepaald op één jaar, maar kan wel worden verlengd.

4° De inhoud van het opvoedend project wordt als zinvolle pedagogische maatregel binnen het kader van het hulpverleningsaanbod niet strikt omschreven in het ontwerp van decreet ; enkel de maximale duur ervan is bepaald op zes maanden.

De hier bedoelde maatregel, die enigszins te vergelijken is met de „prestatie van opvoedkundige of filantropische aard”, zoals voorzien in artikel 37, 2° b van de wet van 8 april 1965, is echter, in tegenstelling tot voornoemde wet, beperkt tot minderjarigen in problematische opvoedingssituaties.

De mogelijkheden zijn echter ruim en kunnen allerlei vormen aannemen. Het opvoedend project kan bestaan in een dienst aan de gemeenschap, die aan een minderjarige met een deviant of pre-delinquent gedrag kan worden opgelegd, of in een werkproject. Beide hulpverleningsvormen hebben in het verleden trouwens hun nut bewezen. Er kan echter ook worden gedacht aan de in Nederland en Groot-Brittannië bestaande leerprojecten, die onder meer gericht zijn op het trainen van sociale vaardigheden. Ervaringsprojecten waarbij ten behoeve van minderjarigen een ervaringsgericht hulpverleningsprogramma wordt uitgewerkt vallen daar eveneens onder.

Zoals bepaald in artikel 22quater, 2° wordt een erkende voorziening belast met de materiële organisatie van die projecten en met de begeleiding van de minderjarigen.

Er wordt tevens voorzien dat eveneens voor de duur van ten hoogste zes maanden de minderjarige, in voorkomend geval samen met de personen die hem in rechte of in feite onder hun bewaring hebben, kunnen worden toevertrouwd aan een project, als bedoeld in artikel 2, e van het decreet.

5° De minderjarige kan worden verplicht een semi-residentiële voorziening te bezoeken. Het betreft een behandeling die het continuum verzekert van ambulante tot residentiële behandeling en het is de bevestiging van een praktijk, waarvan de resultaten positief zijn gebleken en waardoor de mogelijkheid wordt geboden om het ingrijpen in het leven van de minderjarige op een aangepaste manier te doseren.

De dagcentra bijvoorbeeld richten zich tot gezinnen met schoolgaande kinderen waar de opvoedingssituatie ontwricht is en het zelfstandig functioneren van het gezin kan worden hersteld mits een geïntegreerde gezinsbehandeling, gekoppeld aan een opname van de kinderen in een dagcentrum. Deze centra vangen jongeren op buiten de schooluren en tijdens de vakantieperiodes, maar bieden hen geen overnachting. Het is namelijk gebleken dat die momenten in sommige gezinnen herhaaldelijk de bron van conflicten zijn of aanleiding geven tot normovertredend gedrag. Het toezicht op schooltaken, het organiseren van zinvolle activiteiten en het begeleid groepsleven zijn nuttige instrumenten die door deze voorzieningen worden aangewend om de ontplooiingskansen van een aantal jongeren uit te breiden. Dagcentra zijn evenwel geen bijzondere kinderdagverblijven, maar vormen een alternatief voor de uithuisplaatsing in gevallen van ernstige plaatsingsindicatie.

De werking van de semi-residentiële voorzieningen zal zich situeren op verscheidene vlakken : de gezinsbegeleiding, de

groepswerking, de studie- en schoolbegeleiding en de individuele behandeling.

De maximale duur van de maatregel wordt in principe bepaald op één jaar, maar kan wel worden verlengd.

6° Door diverse omstandigheden, onder meer ernstige relationele conflicten of verregaande verwaarlozing, kunnen sommige minderjarigen niet rekenen op een familiaal milieu. Soms ook is het verblijf in een residentiële inrichting, waar het groepsleven een centrale plaats inneemt, niet (meer) aangewezen.

Dergelijke jongeren moeten leren zelfstandig te leven. Deze maatregel geeft hen hiertoe de kans, ondersteund door de pedagogische begeleiding van een erkende voorziening overeenkomstig de bepaling van artikel 22quater, 2°, teneinde hen te helpen bij het oplossen van hun problemen.

Omdat het zelfstandig wonen toch reeds een zekere rijpheid veronderstelt, is voor het toepassen van deze maatregel de minimumleeftijd van zeventien jaar vereist. Tevens is bepaald dat de betrokkene over voldoende inkomsten zal moeten kunnen beschikken. Deze kunnen afkomstig zijn uit een loon, uit diverse sociale uitkeringen, uit een studietoelage, uit financiële steun van familieleden, enz. Het is niet noodzakelijk dat de betrokkene reeds beschikt over deze inkomsten op het ogenblik van het nemen van de maatregel ; de formulering „zal beschikken” biedt bijvoorbeeld de mogelijkheid dat hij zich in een bepaalde woonplaats vestigt en dan een steunaanvraag bij het bevoegde O.C.M.W. indient. Dit gebeurt soms in de praktijk.

De hier bedoelde maatregel dient niet noodzakelijk te zijn voorafgegaan door een plaatsing in een residentiële inrichting.

De duur van de maatregel wordt bepaald op maximum één jaar, maar kan wel worden verlengd.

7° Het onder 6° bedoeld zelfstandig wonen veronderstelt reeds een zekere graad van zelfredzaamheid. Jongeren, die hier nog niet aan toe zijn maar niet kunnen rekenen op een familiaal milieu, kunnen eveneens vanaf de leeftijd van zeventien jaar de kans krijgen onder permanent toezicht op kamer te wonen. Dit houdt in dat zij grotendeels alleen of in een klein groepje hun dagelijks leven beredderen. Zij zullen daarbij van zeer nabij worden begeleid en intensief worden getraind in allerlei vaardigheden die hen tot een grotere zelfstandigheid kunnen brengen. Deze maatregel vormt aldus een rechtstreekse voorbereiding op het eigenlijk zelfstandig wonen. In veel gevallen zal het hier gaan om minderjarigen, die geruime tijd in een inrichting hebben verbleven en zich geleidelijk meer kunnen losmaken van het groepsleven en van het verzorgend kader van deze inrichting.

Een erkende voorziening zal, overeenkomstig artikel 22 quater, 2°, belast zijn met de materiële organisatie van de maatregel en de begeleiding van de minderjarige.

Het onder toezicht op kamer wonen kan worden uitgevoerd in een afdeling van een inrichting waar kamers als studio's zijn ingericht. De uit te vaardigen erkennings- en subsidiëeringsvoorwaarden voor de voorzieningen zullen dien-aangaande nadere bepalingen bevatten.

De duur van de maatregel wordt bepaald op maximum één jaar, maar kan wel worden verlengd.

8° De minderjarige kan onder de begeleiding van een ont-haal- en oriëntatiecentrum worden gesteld. Dergelijke centra zullen als opdracht hebben gedurende de aangegeven periode een passende oriëntatie uit te werken om aan de problema-

tische opvoedingssituatie tegemoet te komen. In veel gevallen zal het noodzakelijk zijn de minderjarige ook onderdak te verlenen. Op die manier kunnen bijvoorbeeld conflicten tussen de minderjarige en degenen die hem onder hun bewaring hebben worden gemilderd en na enige tijd kan een dialoog opnieuw op gang komen.

De mogelijkheid moet echter ook bestaan om gedurende deze oriëntatieperiode de jongere in zijn milieu te behouden of hem ernaar te laten terugkeren. Een dergelijke soepele werkwijze laat een meer realistische analyse van de familiale situatie en een betere oriëntatie toe dan wanneer de minderjarige noodzakelijkerwijze de hele tijd in het centrum zou moeten verblijven. Uiteraard zullen de uit te vaardigen erkennings- en subsidiëringsvoorwaarden hierop moeten afgestemd zijn. De relatief korte duur van deze maatregel moet verhinderen dat hij zijn doel zou voorbijschieten en zou evolueren naar een langdurige residentiële hulpverlening ; hiervoor bestaan er namelijk andere voorzieningen. Wel kan de begeleiding van een onthaal- en oriëntatiecentrum beschouwd worden als een vorm van „short term treatment”, waardoor acute crisissituaties kunnen worden opgevangen en langdurige begeleidingen overbodig gemaakt.

De maximumtermijn is hier bepaald op dertig dagen, maar kan wel eenmaal worden verlengd (artikel 22quinquies, § 2, in fine).

9° De minderjarige onder de begeleiding stellen van een observatiecentrum heeft grotendeels dezelfde bedoelingen als de begeleiding van een onthaal- en oriëntatiecentrum. Het observatiecentrum zal er echter op gericht zijn in complexe problematische opvoedingssituaties een meer diepgaande en multidisciplinaire analyse te maken van de probleemsituatie. Het zal hiervoor onder meer gebruik maken van gespecialiseerde technieken.

Ook bij deze maatregel wordt de mogelijkheid geboden om zowel ambulante als residentiële te werken, al zal de noodzaak van een observatie van de minderjarige in zijn milieu eerder tot een ambulante werking nopen. De observatie zal toelaten een aangepast handelingsplan uit te werken.

De maximumtermijn is hier bepaald op zestig dagen, maar kan wel eenmaal worden verlengd (artikel 22quinquies, § 2, in fine).

Wanneer de problematische opvoedingssituatie zo ernstig is dat ambulante of semi-residentiële hulpverlening onvoldoende resultaten zou opleveren, is het verantwoord de minderjarige aan zijn familiaal milieu te onttrekken. De noodzaak om te plaatsen zal bij voorkeur moeten blijken uit het voorafgaandelijk advies van een onthaal- en oriëntatiecentrum of van een observatiecentrum.

Plaatsingsmaatregelen moeten echter subsidiair zijn ten aanzien van maatregelen in het milieu zodat, alvorens tot een plaatsingsmaatregel over te gaan, eerst alle andere vormen van hulpverlening dienen te worden uitgeput of tenminste ernstig overwogen. Bovendien moet de verwijdering uit het natuurlijk milieu van zo kort mogelijke duur zijn en moet de affectieve binding met het gezin van oorsprong worden bevorderd.

10° De maatregel waarbij een minderjarige wordt toevertrouwd aan een betrouwbaar persoon of gezin is één van de mogelijkheden. Andere personen dan de natuurlijke ouders zullen dan grotendeels de opvoeding overnemen. Deze maatregel zal bij uitstek geschikt zijn wanneer blijkt dat de minderjarige niet zozeer nood heeft aan een behandeling dan wel aan een socio-affectieve relatie.

Het verblijf in een „vervanggezin” kan van lange of van korte duur zijn. In beide gevallen zal evenwel een intensieve samenwerking met de natuurlijke ouders aangewezen zijn. De gezinsplaatsing moet trouwens duidelijk worden onderscheiden van de adoptie. De natuurlijke ouders blijven immers, behoudens een andere rechterlijke beslissing, hun rechten behouden en de terugkeer naar het oorspronkelijk milieu blijft een hoofdbetrachting. Bij de uitvoering van de maatregel dienen de pedagogische doelstellingen hoe dan ook duidelijk te worden omschreven.

De formulering van deze bepaling laat de ruimte aan de jeugdrechtbank om de minderjarige toe te vertrouwen aan een persoon of aan een gezin. Hoewel het gezin het meest voorkomende samenlevingsverband is in onze maatschappij, dienen alleenstaanden niet te worden uitgesloten van de mogelijkheid een minderjarige op te nemen. Het behoort tot de bevoegdheid van de jeugdrechtbank te oordelen of de persoon of het gezin betrouwbaar is en geschikt om verantwoordelijkheid te nemen in de opvoeding van de minderjarige.

Gezien het hier om minderjarigen in gezinnen gaat of minderjarigen die zijn toevertrouwd aan een betrouwbaar persoon (bijvoorbeeld een familielid), lijkt het niet aangewezen om op geregelde en „kunstmatig” bepaalde tijdstippen de maatregel voor de jeugdrechtbank te herzien, zeker niet voor minderjarigen beneden de leeftijd van twaalf jaar. Er wordt voorzien dat dezen aan een persoon of gezin kunnen worden toevertrouwd uiterlijk tot aan de leeftijd van dertien jaar.

Ten aanzien van minderjarigen vanaf de leeftijd van twaalf jaar kan de maatregel slechts worden genomen voor een duur van ten hoogste één jaar. De duur van de maatregel kan wel worden verlengd.

11° Een andere mogelijke maatregel, wanneer het noodzakelijk is de minderjarige uit zijn milieu te verwijderen, is de plaatsing in een geschikte open inrichting. Hier kan nogmaals worden gewezen op de wenselijkheid slechts zijn toevlucht te nemen tot dergelijke ingrijpende maatregel wanneer noch de ambulante noch de semi-residentiële hulpverlening of een plaatsing bij een betrouwbaar persoon of gezin aangewezen lijkt of geslaagd is.

Het behoort tot de bevoegdheid van de jeugdrechtbank te oordelen of een gezinsvervangend tehuis dan wel een behandelingsinstelling het meest geschikt is om tegemoet te komen aan de concrete problematiek van een bepaalde minderjarige ; zij zal in die optiek haar uitspraak motiveren. Het kan daarbij zowel gaan om een private inrichting, die door de Vlaamse Gemeenschap is erkend, als om een door de Vlaamse Gemeenschap zelf georganiseerde inrichting.

Het in de wet van 8 april 1965 gemaakte onderscheid tussen „de uitbesteding in een geschikte private inrichting” (artikel 37, 3°) en „het toevertrouwen aan de groep Rijksgestiten voor observatie en opvoeding onder toezicht” (artikel 37, 4°) wordt als zodanig niet behouden in het ontwerp van decreet. Er wordt uitgegaan van de opvatting dat het toevertrouwen van een minderjarige aan een inrichting, door de Gemeenschap zelf georganiseerd, juridisch niet verschillend mag zijn van een plaatsing in een erkende private inrichting.

De formulering van het ontwerp impliceert dan ook een wijziging ten opzichte van de wet van 8 april 1965 in die zin dat wanneer een minderjarige wordt toevertrouwd aan een door de Gemeenschap georganiseerde inrichting, hij wordt toevertrouwd aan een bepaalde inrichting en niet meer aan

de groep van deze inrichtingen. Hiermee wordt een bevoegdheid ontnomen aan de Uitvoerende Macht, die deze inrichtingen beheert en totnogtoe kon beslissen over de interne overplaatsingen. Aangezien een dergelijke overplaatsing toch vrij ingrijpend kan zijn, bijvoorbeeld met betrekking tot de afstand van de woonplaats van de minderjarige, lijkt het aangewezen deze bevoegdheid aan de jeugdrechtbank voor te behouden.

Niettemin zullen de door de Gemeenschap georganiseerde inrichtingen een specifieke plaats blijven innemen in het voorzieningspakket, onder meer wegens de opnameplicht ten aanzien van de hen toevertrouwde minderjarigen.

Verder wordt duidelijk het onderscheid gemaakt tussen de hier bedoelde open inrichtingen en gesloten inrichtingen waarvan sprake in 12°. De Executieve zal bepalen wat onder „open” en „gesloten” inrichtingen dient te worden verstaan.

Tenslotte wordt bepaald dat de maatregel in principe voor ten hoogste één jaar kan worden genomen. Hij kan wel worden verlengd.

12° Hier wordt de plaatsing in een gesloten inrichting voorzien. De wet van 8 april 1965 maakt niet het onderscheid tussen open en gesloten (Rijks)inrichtingen, wat onder meer tot gevolg heeft dat door een beslissing van de Uitvoerende Macht een minderjarige van een open inrichting kan worden overgeplaatst naar een gesloten inrichting. Hierdoor worden de rechten van de verdediging beknut. Het ontwerp van decreet maakt wel het onderscheid en kent aldus aan de jeugdrechtbank de bevoegdheid toe om in haar maatregel een duidelijke keuze te maken. De beslissing een minderjarige toe te vertrouwen aan een gesloten inrichting zal voortaan door de jeugdrechtbank worden genomen, met uitsluiting van de Uitvoerende Macht.

Gezien zijn ingrijpend en vrijheidsberovend karakter wordt enerzijds bepaald dat deze maatregel slechts kan worden genomen wanneer, ingevolge de gedragingen van de minderjarige, andere maatregelen niet aangewezen zijn (bvb. pre-delictuele toestanden) of hun uitwerking missen (bvb. ernstig wangedrag). De opname in een gesloten inrichting maakt het echter ook mogelijk een pedagogisch hulpverleningsprogramma te realiseren ten aanzien van bijvoorbeeld minderjarigen die voortdurend pogen te ontvluchten. De formulering „niet aangewezen zijn” laat toe de maatregel te nemen zonder dat de andere maatregelen moeten uitgeprobeerd zijn.

Anderzijds dient te worden aangetoond dat dergelijke maatregel noodzakelijk is voor het behoud van de psychische of de fysieke integriteit van de minderjarige. De maatregel kan niet worden genomen ten aanzien van kinderen van minder dan veertien jaar.

Ook voor deze maatregel wordt niet uitdrukkelijk bepaald dat hij dient te worden uitgevoerd in inrichtingen die door de Gemeenschap zelf worden georganiseerd. Hiermee wordt de ruimte gelaten om desgevallend ook private inrichtingen te erkennen en te subsidiëren als gesloten inrichting. Dergelijke private inrichtingen zullen echter bij besluit van de Executieve aan een verplichte opname en aan een nauwlettende inspectie worden onderworpen.

Zoals bij de plaatsing in een open inrichting, zal de jeugdrechtbank de minderjarige toevertrouwen aan een gesloten inrichting die „geschikt” is. De jeugdrechtbank zal haar uitspraak in dat opzicht met redenen omkleden.

De duur van de maatregel wordt bepaald op ten hoogste zes maanden, ten einde een reïntegratie in de maatschappij

niet al te zeer te bemoeilijken. Indien noodzakelijk kan hij wel eenmaal worden verlengd (artikel 22quinquies, § 2, in fine).

13” Naast de maatregelen die betrekking hebben op de tussenkomst van pedagogisch georiënteerde voorzieningen kan een minderjarige worden toevertrouwd aan een psychiatrische inrichting met een open of gesloten regime, waarbij in een besluit van de Executieve eveneens in een verplichte opname zal worden voorzien.

Deze maatregel moet als uitzonderlijk worden beschouwd en alleen worden toegepast wanneer de geestestoestand van de minderjarige dit vereist. Evenals in artikel 43 van de wet van 8 april 1965 is voorzien, kan de rechterlijke beslissing slechts worden genomen na een voorafgaande psychiatrische expertise.

In tegenstelling tot voornoemd artikel 43 is er echter in het ontwerp niet voorzien dat de toepassing van de andere bepalingen van het decreet wordt opgeschort gedurende de plaatsing in een psychiatrische inrichting, zodat de betrokkene geenszins onder de toepassing komt te vallen van de regels van het gemeen recht inzake collocatie (wet van 18 juni 1850 op de behandeling van de krankzinnigen). In tegenstelling tot de wet van 8 april 1965 beschouwt het ontwerp van decreet dergelijke plaatsing vanuit formeel oogpunt als een gewone „afdwingbare pedagogische maatregel”, hoewel hij inhoudelijk sterk verschilt van de anderen. Aan die maatregel zijn dus alle waarborgen verbonden die het ontwerp van decreet biedt : de zaak blijft in handen van de jeugdrechtbank, die het nut van de maatregel tenminste eenmaal per jaar evalueert ; er is verplicht bezoek door consulenten van de sociale dienst ; er is de gezinsgerichte werking.

De maximale duur van de maatregel wordt in principe bepaald op één jaar, maar is wel voor verlenging vatbaar.

Hoger werd reeds gesteld dat de hulpverlening aan minderjarigen in problematische opvoedingssituaties een zaak van kinderen én ouders is en een gezinsgerichte werking noodzakelijk maakt. Bovendien moet elke minderjarige die het voorwerp uitmaakt van een plaatsingsmaatregel, zo snel mogelijk in zijn milieu kunnen worden geïntegreerd.

Paragraaf 2 wil dan ook de gezinsgerichte werking van de plaatsingsmaatregelen waarborgen en bijvoorbeeld beletten dat de in paragraaf 1 vermelde maatregelen, waarbij minderjarigen, zelfs kortstondig, aan hun milieu worden onttrokken, te ver van de plaats waar zij gewoonlijk verblijven zouden worden uitgevoerd, zodat een gezinsgerichte werking daardoor onmogelijk of ernstig belemmerd wordt.

Alleen in het uitsluitend belang van de minderjarige kan een uitzondering op die bepaling gerechtvaardigd zijn. Deze uitzondering dient restrictief te worden toegepast.

Artikel 22ter geeft aan de jeugdrechtbank de mogelijkheid om aan de minderjarige aanvullende voorwaarden en aan degenen die hem in rechte of in feite onder hun bewaring hebben, verplichtingen op te leggen, verbonden aan de maatregelen die worden genomen overeenkomstig artikel 22bis, § 1, 2° tot 13°. In sommige gevallen zullen deze aanvullende voorwaarden respectievelijk verplichtingen een concretisering van de maatregel inhouden ; zij zullen bijvoorbeeld nader de inhoud, de modaliteiten en de duur van het (opvoedend) project (artikel 22bis, § 1, 4°) bepalen. In andere gevallen zullen deze verplichtingen een aanvulling van de maatregel betekenen, bijvoorbeeld :

— regelmatig deelnemen aan de activiteiten van een sportclub in het kader van een ondertoezichtstelling (artikel 22 bis, § 1, 2°) ;

— meewerken aan de gezinsbegeleiding, georganiseerd door een semi-residentiële voorziening (artikel 22bis, § 1, 5°) of door een open inrichting (artikel 22bis, § 1, 11°).

Waar verplichtingen kunnen worden opgelegd aan degenen die de minderjarige onder hun bewaring hebben, kadert dit in de opvatting dat de minderjarige niet mag worden beschouwd als een geïsoleerd individu, maar wel als integreerend deel uitmakend van een sociaal systeem.

De hulpverlenende maatregelen ten aanzien van de minderjarige zullen slechts effectief uitwerking hebben wanneer het hele systeem kan worden beïnvloed.

Artikel 22quater bepaalt dat de jeugdrechtbank een erkende voorziening of eventueel de sociale dienst van de Vlaamse Gemeenschap bij de jeugdrechtbank belast mede te werken aan de uitvoering van sommige maatregelen. Dergelijke bepaling is niet nodig voor de maatregelen, voorzien in :

— artikel 22bis, § 1, 1°, waar geen medewerking van een voorziening nodig is ;

— artikel 22bis, § 1, 2°, waar reeds bepaald is dat de sociale dienst het toezicht uitoefent ;

— artikel 22bis, § 1, 5°, 8°, 9°, 11°, 12° en 13°, waar het nemen van de maatregel zelf reeds de medewerking van een voorziening impliceert.

Artikel 22quater heeft betrekking op de maatregelen, voorzien in :

— artikel 22bis, § 1, 3°, waarvoor een erkende voorziening of desgevallend de sociale dienst van de Vlaamse Gemeenschap bij de jeugdrechtbank wordt belast met de gezinsbegeleiding. De gezinsbegeleiding biedt veel mogelijkheden en kan soms voorkomen dat andere meer ingrijpende maatregelen moeten worden getroffen, dit echter op voorwaarde dat de begeleiding voldoende intensief is. Gelet op het arbeidsintensief karakter van de begeleiding en de soepele beschikbaarheid inzake personeel dat zij vereist, is het zeker niet aangewezen dat de jeugdrechtbank hiervoor systematisch een beroep zou doen op de sociale dienst van de Vlaamse Gemeenschap bij de jeugdrechtbank, die immers niet over voldoende middelen beschikt om een groot aantal intensieve gezinsbegeleidingen te verzekeren ; de voorkeur dient te gaan naar een erkende voorziening. De Executieve zal er in haar erkennings- en subsidiëringsbeleid dan ook dienen voor te zorgen dat voldoende voorzieningen worden ter beschikking gesteld om de opdrachten betreffende gezinsbegeleiding effectief te kunnen realiseren. In het recente verleden is hiermee reeds een aanvang gemaakt, onder meer door residentiële inrichtingen de kans te geven gedeeltelijk over te schakelen op een ambulante werking. Het beleid zal zeker nog moeten worden verruimd in deze richting en zo nodig zullen specifieke diensten voor gezinsbegeleiding moeten worden erkend ;

— artikel 22bis, § 1, 4°, 6°, en 7°, waarvoor een erkende voorziening wordt belast met de materiële organisatie van de maatregel en de begeleiding van de minderjarige. Elk van deze maatregelen vergt een specifiek programma en een specifieke vorm van begeleiding, waarvoor de sociale dienst bij

de jeugdrechtbank niet over de nodige middelen beschikt. De Executieve zal hiertoe dan ook geëigende voorzieningen moeten erkennen en subsidiëren ;

— artikel 22bis, § 1, 10°, waarvoor desgevallend een erkende voorziening wordt belast met de begeleiding van het gezin of de persoon, aan wie de minderjarige wordt toevertrouwd. Met deze voorziening wordt een dienst voor gezinsplaatsingen bedoeld, die in de praktijk kandidaat-pleegezinnen recruteert, selecteert en begeleidt. De tussenkomst van een dergelijke dienst is in principe wenselijk om de pedagogische geschiktheid van de personen en gezinnen te verzekeren en om hen te begeleiden bij de opvang van de minderjarigen. Het gebruik van de term „desgevallend” wijst erop dat de tussenkomst van een erkende voorziening in bepaalde gevallen niet noodzakelijk is. Het laat de mogelijkheid open dat een betrouwbaar persoon of gezin bijvoorbeeld eenmalig een minderjarige opneemt, waarmee reeds een familiale of andere band bestaat, zonder dat een voorziening moet tussenkomen. Bedoelde diensten richten zich vooral op personen en gezinnen die geregeld één of meer minderjarigen opnemen.

Artikel 22quinquies, dat samen moet worden gelezen met artikel 60 van de wet van 8 april 1965, bepaalt in paragraaf 1 dat de maatregelen, bedoeld in artikel 22bis, § 1, zowel tijdens de voorbereidende rechtspleging als tijdens en na de rechtspleging over de grond van de zaak kunnen worden genomen.

Het bepalen van zowel de voorlopige maatregelen als de maatregelen die bij vonnis kunnen worden opgelegd ten aanzien van minderjarigen in problematische opvoedingssituaties, behoort tot de bevoegdheid van de Gemeenschappen. Verder wordt bepaald dat de genomen maatregelen te allen tijde kunnen worden ingetrokken of, op verzoek van de minderjarige, zijn wettelijke vertegenwoordiger, de sociale dienst van de Vlaamse Gemeenschap bij de jeugdrechtbank of het openbaar ministerie, worden vervangen door een andere maatregel voorzien in artikel 22bis, § 1. Dit laat toe de maatregel voortdurend aan te passen aan de evolutie van een problematische opvoedingssituatie.

Om dezelfde reden voorziet paragraaf 2 dat de in artikel 22bis, § 1, 2°, 3°, 5° tot 7°, 10°, 11° en 13° bedoelde maatregelen kunnen worden verlengd, weliswaar telkens voor een periode die de in dat artikel gestelde maximumduur niet mag overtreffen. Het verlengen van een pedagogische maatregel kan immers verantwoord zijn gezien de voortdurende problematische opvoedingssituatie, maar toch moet aan de minderjarigen en de personen die hen onder hun bewaring hebben een tijdsperspectief worden geboden. Wegens de gelimiteerde duur van de maatregelen zal op geregelde tijdstippen — dit is in de meeste gevallen na ten hoogste één jaar — een evaluatie van de opgelegde maatregel dienen plaats te vinden, hetgeen niet alleen een bijkomende garantie biedt aan de betrokkenen, maar bovendien toelaat het handelingsplan (artikel 30bis, sub artikel 17, van het ontwerp van decreet) bij te sturen.

Waar de maatregelen meermaals verlengbaar zijn, kan de maatregel bestaande in het toevertrouwen van de minderjarige aan een onthaal- en oriëntatiecentrum (artikel 22bis, § 1, 8°) of aan een observatiecentrum (artikel 22bis, § 1, 9°), gelet op het specifieke doel ervan, slechts eenmaal worden verlengd. Dit geldt eveneens, gelet op zijn aard, voor de maatregel bestaande in het toevertrouwen van een minderjarige aan een gesloten inrichting (artikel 22 bis, § 1, 12°).

De maatregelen bestaande in het verstrekken van een pedagogische richtlijn (artikel 22bis, § 1, 1°) en het opleggen van een opvoedend project (artikel 22bis, § 1, 4°) zijn wegens hun aard niet voor verlenging vatbaar.

De bepaling van paragraaf 3, stellende dat het geheel van de maatregelen die tijdens de voorbereidende rechtspleging worden genomen, maximum een jaar mag bedragen, is eveneens ingelast om de betrokkenen een duidelijk tijdspectief en rechtszekerheid te bieden. Daarom ook wordt verder bepaald dat, wanneer een maatregel die na de rechtspleging over de grond van de zaak werd genomen, door een andere maatregel wordt vervangen, deze maatregel eindigt op de dag dat de vervangen maatregel een einde zou hebben genomen. Deze regel houdt dus in dat, wanneer na de rechtspleging over de grond van de zaak een maatregel werd opgelegd voor de duur van één jaar en indien na acht maanden die maatregel wordt vervangen, de vervangende maatregel na vier maanden een einde zal nemen, waarna hij wel kan worden verlengd voor een termijn die de in artikel 22bis, § 1 bepaalde maximumtermijn niet overschrijdt. Hetzelfde geldt indien een maatregel wordt vervangen die voordien reeds werd verlengd. Ook dan eindigt de vervangingsmaatregel op de datum waarop de verlengde maatregel een einde zou hebben genomen.

Voor de toepassing van artikel 22quinquies zal de nationale wetgever geëigende procedureregels dienen uit te vaardigen.

Artikel 22sixies bepaalt in paragraaf 1 de maatregelen die de jeugdrechter kan nemen in problematische opvoedingssituaties, wanneer geen onmiddellijke hulpverlening op vrijwillige basis mogelijk is en in het belang van de minderjarige dringend een afdwingbare pedagogische maatregel moet worden genomen, omdat zijn psychische of fysieke integriteit gevaar loopt.

Het maatregelenpakket dat de jeugdrechter wordt ter beschikking gesteld is hier beperkt tot de plaatsingen, zoals ze zijn bepaald in artikel 22bis, § 1, 6° tot 13°. Het dringend karakter van de gerechtelijke tussenkomst kan namelijk slechts tot uiting komen in het feit dat een onmiddellijke verwijdering uit het milieu zich opdringt. Zoniet zal de gewone handelwijze voor tussenkomst in problematische opvoedingssituaties, namelijk via het comité voor bijzondere jeugdzorg en desgevallend via de bemiddelingscommissie, voldoende tegemoet komen aan de noden.

Op die plaatsingsmaatregelen zijn artikel 22bis, § 2 in verband met de gezinsgerichte werking, artikel 22ter betreffende de mogelijkheid tot het opleggen van aanvullende voorwaarden en verplichtingen en artikel 22quater, 2° en 3° betreffende de materiële organisatie van de maatregelen en de begeleiding bij de uitvoering van de maatregelen, van overeenkomstige toepassing.

Om de duur van dringende gerechtelijke maatregelen in problematische opvoedingssituaties te beperken en om maximale kansen te bieden aan de vrijwillig aanvaarde hulpverlening is in paragraaf 2 bepaald dat de maatregelen van rechtswege eindigen zestig dagen nadat de zaak bij de jeugdrechtbank aanhangig werd gemaakt, op voorwaarde weliswaar dat vóór het verstrijken van die termijn door het comité voor bijzondere jeugdzorg daadwerkelijke bijstand en hulp werden georganiseerd of door de bemiddelingscommissie een minnelijke regeling werd tot stand gebracht. In bevestigend geval zal het comité respectievelijk de bemiddelingscommissie dit ook aan de jeugdrechtbank schriftelijk dienen mede te delen.

Overeenkomstig artikel 4, 2° van het decreet van 27 juni 1985 bestaat één van de taken van het comité er trouwens in aan magistraten belast met jeugdzaken de waarborg te verlenen dat bijstand en hulp daadwerkelijk zullen worden aangeboden. De procedure die terzake zal dienen te worden gevolgd, wordt geregeld in de paragrafen 3 tot 5.

Indien evenwel vóór het verstrijken van de gestelde termijn van zestig dagen geen hulpverlening op vrijwillige basis kan worden tot stand gebracht, kan de zaak verder door de jeugdrechtbank worden behandeld alsof het een zaak is die door de bemiddelingscommissie, overeenkomstig artikel 17, § 2, lid 4 van het decreet, naar het openbaar ministerie werd doorverwezen. Dit heeft voor gevolg dat de procedure voor de jeugdrechtbank niet moet worden herbegonnen en dat de jeugdrechtbank dan bevoegd is om desgevallend één van de afdwingbare pedagogische maatregelen te nemen, die in artikel 22bis, § 1 zijn opgesomd.

Artikel 22septies bepaalt dat de maatregelen, voorzien in artikel 22bis, § 1, ook kunnen worden genomen wanneer minderjarigen wegens een als misdrijf omschreven feit worden vervolgd.

Hierbij moet wel een voorbehoud worden gemaakt, gezien de bevoegdheidsverdeling tussen de nationale Overheid en de Gemeenschappen. Artikel 5, § 1, II, 6°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd door de wet van 8 augustus 1988, stelt namelijk dat de Gemeenschappen bevoegd zijn voor de jeugdbescherming, echter met uitzondering van onder meer „de opgave van de maatregelen die kunnen worden genomen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd”. Het feit dat de nationale wetgever bevoegd is voor die opgave betekent volgens de voorbereidende werken van laatstgenoemde wet evenwel niet dat er geen plaats meer zou zijn voor een gemeenschapsoptreden ten aanzien van „delinquente minderjarigen” en dat de Gemeenschappen de bevoegdheid kan worden ontzegd om het maatregelenpakket, voorzien ten aanzien van jongeren in gevaar (d.i. in problematische opvoedingssituaties), effectief ter beschikking te stellen en toe te passen op die minderjarigen (Parl. Hand. Kamer, 28 juli 1988, 1351).

Daarom wordt het in artikel 22bis, § 1 voorziene hulpverleningsaanbod ook ter beschikking gesteld van de minderjarigen die vervolgd worden wegens een als misdrijf omschreven feit, op voorwaarde evenwel dat een wet betreffende de opgave van maatregelen ten aanzien van die minderjarigen dit toelaat.

De artikelen 22bis, § 2, 22ter, 22quater en 22quinquies zijn van overeenkomstige toepassing. Ze hebben betrekking op de gezinsgerichte werking, de aanvullende voorwaarden en verplichtingen, de begeleiding van de sociale dienst en van voorzieningen alsook op de intrekking, de wijziging en de verlenging van de maatregelen.

Artikel 22octies bepaalt dat de afdwingbare pedagogische maatregelen worden geschorst wanneer de minderjarige onder de wapens is of wanneer hij gecolloqueerd is in een psychiatrische inrichting krachtens de wet van 18 juni 1850 op de behandeling van krankzinnigen. Hiermee wordt vermeden dat tegelijkertijd twee verschillende wetgevingen op hem van toepassing zouden zijn.

Tevens is bepaald dat de maatregelen van rechtswege eindigen wanneer de minderjarige meerderjarig wordt. Gezien de handelingsbekwaamheid van meerderjarigen dient de gedwongen hulpverlening immers beperkt te blijven tot minder-

jarigen. Dit neemt echter niet weg dat na het bereiken van de meerderjarigheid, onder bepaalde voorwaarden, nog bijstand en hulp op vrijwillige basis kunnen worden verleend, zoals trouwens voorzien is in artikel 22nonies dat verder wordt gecommenterd.

Hoofdstuk IV bis

Voortzetting van de hulpverlening bij meerderjarigheid op achttien jaar

De bepalingen van dit hoofdstuk voorzien modaliteiten, waaronder bijstand en hulp kunnen worden verleend aan jong-volwassenen, meer bepaald aan personen die de leeftijd van achttien jaar hebben bereikt en die na de voorgestelde verlaging van de burgerlijke meerderjarigheidsgrens tot achttien jaar meerderjarig zullen zijn.

Zowel de bijstand en hulp, georganiseerd door het comité voor bijzondere jeugdzorg, als de door de jeugdrechtbank genomen maatregelen eindigen in principe bij de meerderjarigheid. In overeenstemming met het Vlaams Regeerakkoord worden in onderhavig hoofdstuk afwijkingen op deze algemene regel voorzien, waardoor enerzijds de continuïteit van de pedagogische tussenkomsten kan worden verzekerd en anderzijds ook nog kan worden ingegaan op nieuwe hulpverleningsaanvragen van personen van meer dan achttien jaar.

De hulpverlening zal steeds worden georganiseerd door tussenkomst van het comité voor bijzondere jeugdzorg, wat inhoudt dat in principe de eraan verbonden kosten worden gedragen door de Vlaamse Gemeenschap.

Het spreekt echter vanzelf dat hulpverlening aan jong-volwassenen slechts zin heeft nadat de burgerlijke meerderjarigheidsgrens op achttien jaar zal zijn gebracht.

Zolang dit niet is gebeurd zal de Executieve op grond van artikel 26 van het ontwerp het hiernabesproken artikel 22 nonies niet in werking laten treden en zullen de vrijwillige hulpverlening en de gerechtelijke maatregelen doorlopen tot wanneer de betrokkene de leeftijd van eenentwintig jaar heeft bereikt.

Artikel 22nonies bepaalt de aard en de duur van de bijstand en hulp die door het comité voor bijzondere jeugdzorg aan personen vanaf achttien jaar kunnen worden verleend, alsook de voorwaarden waaraan daarvoor dient voldaan te zijn.

In paragraaf 1 wordt het geval beoogd waarin een persoon hetzij in het kader van bijstand en hulp, georganiseerd door het comité voor bijzondere jeugdzorg, hetzij in uitvoering van een door de jeugdrechtbank genomen maatregel deelneemt aan een opvoedend project, dat, wanneer hij de leeftijd van achttien jaar bereikt, nog niet beëindigd is. In dat geval kan hem, op zijn aanvraag, door het comité worden toegestaan gedurende ten hoogste vier maanden verder aan het project deel te nemen teneinde hem de mogelijkheid te bieden het te beëindigen.

Volgens paragraaf 2, eerste lid, kunnen aan een persoon ten behoeve van wie reeds vóór de leeftijd van achttien jaar bijstand en hulp werden opgestart door het comité of ten aanzien van wie vóór die leeftijd door de jeugdrechtbank een maatregel werd genomen, op zijn aanvraag, door het comité verder bijstand en hulp worden toegestaan onder de vorm

van hetzij het onder permanent toezicht op kamer wonen, hetzij het verblijf bij een betrouwbaar persoon of gezin, hetzij het verblijf in een geschikte open inrichting, hetzij het onder begeleiding zelfstandig wonen. Die hulpverlening kan worden toegestaan totdat hij de leeftijd van ten hoogste eenentwintig jaar heeft bereikt.

De voorziene hulpverleningsvormen, namelijk het onder permanent toezicht op kamer wonen, het verblijven bij een betrouwbaar persoon of gezin of in een geschikte open inrichting, alsook het onder begeleiding zelfstandig wonen, zijn van die aard dat ze de noodzakelijke steun kunnen bieden aan jong-volwassenen, die blijkbaar nog niet in staat zijn zelfstandig te leven. Zij kunnen worden toegestaan ongeacht de aard van de hulpverlening of de door de jeugdrechtbank genomen maatregel, die eraan is voorafgegaan.

In het eerste lid sluiten de bijstand en hulp onmiddellijk — d.i. zonder onderbreking — aan bij hulpverlening of bij een maatregel die vóór de leeftijd van achttien jaar een aanvang heeft genomen.

Het tweede lid laat toe dat, eveneens tot aan de leeftijd van eenentwintig jaar, aan personen vanaf de leeftijd van achttien jaar dezelfde bijstand en hulp worden verleend, wanneer de te hunnen behoefte door het comité georganiseerde hulpverlening of de te hunnen aanzien door de jeugdrechtbank opgelegde maatregel sedert niet langer dan drie maanden beëindigd werd op het tijdstip van het indienen van hun aanvraag — voor het onder begeleiding zelfstandig wonen wordt die termijn evenwel op zes maanden vastgesteld. Aldus wordt aan jong-volwassenen die dachten in staat te zijn een zelfstandig leven te leiden doch het tegendeel ervaren, de gelegenheid geboden om, zij het binnen een vrij korte termijn, nog de hogergenoemde hulpverlening aan te vragen.

Paragraaf 3 bepaalt dat de aanvraag, waarvan sprake in de vorige paragrafen, schriftelijk moet worden ingediend bij het territoriaal bevoegde comité voor bijzondere jeugdzorg dat haar overmaakt aan de sociale dienst voor bijzondere jeugdbijstand, die onderzoekt of de voortzetting van de hulpverlening wenselijk is en die te dien einde de aanvrager en de voorziening hoort. De sociale dienst brengt daarover verslag uit bij het in de schoot van het comité opgerichte bureau voor bijzondere jeugdbijstand dat de aanvraag verder behandelt overeenkomstig de regels die door de Executieve worden bepaald. De aanvraag zal behoorlijk gemotiveerd moeten zijn, om te vermijden dat de hulpverlening aan jong-volwassenen willekeurig en te onpas zou worden toegepast.

Hierbij dient te worden herinnerd aan artikel 11, § 2 van het decreet van 27 juni 1985 volgens hetwelk de uitgaven die voortvloeien uit de beslissingen die door de bureaus voor bijzondere jeugdbijstand werden genomen en die niet door een particuliere of openbare instelling gedragen worden, ten laste zijn van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap. Artikel 11, § 3 voorziet verder dat de Executieve bepaalt onder welke voorwaarden de bureaus uitgaven mogen doen ten laste van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap. Die bepalingen zullen ook van toepassing zijn op de beslissingen, genomen krachtens onderhavig artikel.

Paragraaf 4 voorziet dat de bepalingen van artikel 28bis, sub artikel 14, van het ontwerp van decreet van overeenkomstige toepassing zijn op de in onderhavig artikel bedoelde jong-volwassenen, voor wat de bijdrage in de hen betreffende onderhouds-, opvoedings- en behandelingskosten betreft.

Artikel 12

In hoofdstuk V van het decreet van 27 juni 1985 wordt de indeling in afdelingen ongedaan gemaakt.

Artikel 13

In artikel 23 van het decreet van 27 juni 1985 wordt in § 2 aan de criteria waarop de algemene erkenningsvoorwaarden die de Executieve per categorie van voorzieningen vaststelt, betrekking kunnen hebben, nog een bijkomend criterium toegevoegd, namelijk de door de Executieve bepaalde programmatie inzake de voorzieningen. In het kader van die programmatie zal een wildgroei van voorzieningen worden voorkomen. De Executieve zal de categorieën en de capaciteit van de voorzieningen per regio kunnen opsommen en daarbij kunnen streven naar differentiatie.

Artikel 14

Dit artikel voegt in het decreet van 27 juni 1985 na artikel 28 de artikelen 28bis en 28ter in.

In artikel 28bis worden de artikelen 71 en 72 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming herwerkt en samengevoegd tot één tekst.

Volgens artikel 71 van die wet bepaalt de jeugdrechtbank, na onderzoek van de goeheid der betrokkenen, de bijdrage van de minderjarigen en van de onderhoudsplichtigen in de onderhouds-, opvoedings- en behandelingskosten, die voortvloeien uit maatregelen van gerechtelijke bescherming ; naar luid van artikel 72, gewijzigd bij hogergenoemd decreet, bepaalt het bureau voor bijzondere jeugdbijstand, de jeugdrechtbank of de Minister van Justitie, al naar het geval, de bestemming welke zal worden gegeven aan het loon dat aan de overeenkomstig die wet geplaatste minderjarige wordt toegekend.

Onderhavig artikel voorziet dat zowel de bijdrage van de minderjarigen en van de onderhoudsplichtige personen in de onderhouds-, opvoedings- en behandelingskosten van de minderjarige, als de bestemming van het loon dat aan minderjarigen wordt toegekend, die in het kader van de jeugdbescherming worden geplaatst, al naargelang van het geval, kunnen worden bepaald door het bureau voor bijzondere jeugdbijstand of de jeugdrechter. Deze instanties zullen zich daarbij dienen te houden aan de algemeen geldende regels die terzake door de Executieve zullen zijn vastgelegd. Daar waar in de wet van 8 april 1965 de grootste vrijheid wordt gelaten bij het bepalen van bedoelde bijdrage en van de bestemming van het loon — artikel 71 maakt enkel gewag van een „onderzoek van de goeheid der betrokkenen”, terwijl artikel 72 geen criteria vermeldt —, kan de Executieve daaraan thans enige beperking stellen door een aantal regels op te geven die dienen in acht te worden genomen bij de toepassing van artikel 28bis. Door het invoeren van enkele objectieve criteria zal aldus een zekere eenvormigheid in de rechtspraak tot stand komen.

Tevens wordt, naar analogie van voornoemd artikel 72, tweede lid, bepaald dat tijdens de minderjarigheid de bedragen van het loon die werden ingeschreven op een spaar- of depositoboekje, geopend bij een openbare of een private kredietinstelling (dus niet noodzakelijk bij de Algemene Spaar- en Lijfrentekas), niet kunnen worden afgehaald zonder de uitdrukkelijke machtiging van het bureau voor bijzon-

dere jeugdbijstand of van de jeugdrechter. De jeugdrechtbank dient in deze aangelegenheid derhalve niet bij vonnis tussen te komen.

- Het spreekt voor zichzelf dat het optreden van het bureau voor bijzondere jeugdbijstand in het kader van dit artikel beperkt blijft tot de gevallen waarin door het comité voor bijzondere jeugdzorg, in de schoot waarvan het bureau is opgericht, bijstand en hulp georganiseerd worden. Tegen de beslissingen van het bureau inzake de bijdrage van de minderjarigen en van de onderhoudsplichtige personen is verhaal mogelijk, voorzien bij artikel 6 van de wet van 8 april 1965.

Het bepaalde in dit artikel en in artikel 28ter dat hierna wordt gecommentarieerd, vloeit voort uit de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap om de regels te bepalen die betrekking hebben op de uitvoering van de hulpverlening en van de gerechtelijke maatregelen, zowel deze die voorzien zijn in het decreet van 27 juni 1985 en in het ontwerp van aanvullend decreet, als de gerechtelijke maatregelen die door een nationale wet worden opgegeven ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd.

Artikel 28ter voorziet dat, indien voor minderjarigen die werden geplaatst overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 27 juni 1985 inzake bijzondere jeugdbijstand of van een wet betreffende de opgave van maatregelen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, geldsommen op een spaar- of depositoboekje worden ingeschreven, die inschrijving gebeurt op een boekje dat op hun naam wordt geopend bij een openbare of private kredietinstelling, die hetzij door henzelf, indien zij de leeftijd van veertien jaar hebben bereikt, hetzij door hun wettelijke vertegenwoordiger, indien zij nog geen veertien jaar oud zijn, wordt aangewezen.

Waar hier de leeftijdsgrens op veertien jaar wordt vastgesteld, kadert dit in de filosofie van het decreet van 27 juni 1985 waarin met de wilsuiking van een minderjarige vanaf de leeftijd van veertien jaar rekening wordt gehouden (vgl. artikel 9, 4° van het decreet).

Volgens dit artikel ligt de keuze van de kredietinstelling waar op naam van een geplaatste minderjarige een spaar- of depositoboekje wordt geopend, uitsluitend bij de minderjarige zelf, vanaf de leeftijd van veertien jaar, of bij zijn wettelijke vertegenwoordiger, vóór het bereiken van die leeftijd.

Artikel 15

In artikel 29 van het decreet van 27 juni 1985 wordt § 2 in die zin gewijzigd dat de sociale dienst van de Vlaamse Gemeenschap bij de jeugdrechtbank belast is met begeleidingsopdrachten van sociale aard die hem worden toevertrouwd door magistraten belast met jeugdzaken en dat hij tevens de navorsingsopdrachten kan uitvoeren die magistraten hem zouden toevertrouwen in zaken waarbij minderjarigen betrokken zijn.

Daardoor wordt het de magistraten mogelijk gemaakt om niet alleen binnen het kader van het maatregelenrecht maar ook in burgerlijke zaken waarbij minderjarigen betrokken zijn de sociale dienst van de Vlaamse Gemeenschap te gelasten met de navorsingsopdrachten, zoals bijvoorbeeld voorzien is bij artikel 50 van de wet van 8 april 1965 en bij artikel 1280 van het Gerechtelijk Wetboek.

Volgens arrest nr. 66 van het Arbitragehof vermag de Gemeenschap te bepalen dat de sociale dienst van de Vlaam-

se Gemeenschap bij de jeugdrechtbank ter beschikking zal staan van de rechterlijke overheden en mag zij een functionele samenwerkingsrelatie tot stand brengen tussen de sociale dienst en die overheden, maar is het haar daarbij niet toegestaan een wijziging aan te brengen in de rechtspleging voor de gerechten.

Waar artikel 50 van de wet van 8 april 1965 en artikel 1280 van het Gerechtelijk Wetboek de rechtspleging betreffen, komt het de Gemeenschap niet toe die artikelen te wijzigen om ze met de tekst van onderhavig artikel in overeenstemming te brengen en het toevertrouwen van navorsingsopdrachten aan de sociale dienst in rechte mogelijk te maken. Dit valt onder de bevoegdheid van de nationale wetgever. De tekst van het artikel vermeldt dan ook „voor zover een wet dit voorziet”.

Artikel 16

In artikel 30 van het decreet van 27 juni 1985 wordt het tweede lid van § 3 verduidelijkt en wordt de zelfstandigheid van de sociale diensten ten aanzien van de gerechtelijke overheden onderstreept.

Tevens worden aan dat artikel een vierde en een vijfde paragraaf toegevoegd.

De tekst van paragraaf 4 vindt reeds zijn voorgaande in artikel 64 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming. Zoals dat artikel de toevoeging van vrijwillige afgevaardigden aan iedere afdeling van de sociale dienst voor jeugdbescherming voorzagt, zo scheidt de ingevoegde bepaling de mogelijkheid voor een eventuele toevoeging van vrijwillige consulenten aan de sociale dienst voor bijzondere jeugdbijstand en aan de sociale dienst van de Vlaamse Gemeenschap bij de jeugdrechtbank.

De voorwaarden voor de aanstelling van die vrijwillige consulenten evenals hun opdrachten kunnen door de Executieve nader worden bepaald.

Om belangenvermenging te vermijden wordt in paragraaf 5 gesteld dat noch het personeel van een door de Executieve erkende voorziening, noch de leden van de algemene vergadering of van de raad van bestuur van een dergelijke voorziening tot consulent of vrijwillig consulent kunnen worden aangesteld.

Artikel 17

Dit artikel voegt in het decreet van 27 juni 1985 inzake bijzondere jeugdbijstand na artikel 30 een artikel 30bis in.

Artikel 30bis voorziet dat de sociale diensten van de Vlaamse Gemeenschap bij de comités — sociale diensten voor bijzondere jeugdbijstand — en bij de jeugdrechtbanken toezicht uitoefenen op de uitvoering van de hulpverlening en van de gerechtelijke maatregelen, zowel ten aanzien van minderjarigen in problematische opvoedingssituaties als van minderjarigen die wegens een als misdrijf omschreven feit worden vervolgd. Zij letten erop dat die uitvoering verloopt volgens een handelingsplan dat in samenspraak met de betrokken partijen en de voorzieningen op hun aanvraag is opgesteld. Hogergenoemd handelingsplan zal een analyse van de probleemsituatie omvatten evenals een opgave van de pedagogische doelstellingen die worden nagestreefd en een aanduiding van de middelen die voor de verwezenlijking van die doelstellingen nodig worden geacht. Dergelijk plan

zal een behoorlijke evaluatie van de verleende hulp of de genomen pedagogische maatregel toelaten. Op basis van die evaluatie kan het plan zo nodig worden aangepast.

- Het hier bedoelde toezicht dient te worden onderscheiden van de opvoedende begeleiding, bedoeld in artikel 22quater, sub artikel 11 van het ontwerp.

Consulenten van de respectievelijke sociale diensten dienen regelmatig en minstens om de zes maanden iedere persoon te bezoeken die aan een erkende voorziening, aan een betrouwbaar persoon of gezin is toevertrouwd, hetzij in het kader van bijstand en hulp, georganiseerd door het comité voor bijzondere jeugdzorg, hetzij ter uitvoering van een gerechtelijke maatregel, genomen overeenkomstig de bepalingen van het decreet, of van een wet betreffende de opgave van maatregelen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd.

De consulenten houden toezicht op het verloop van de maatregel, de fasering en de afbouw van het hulpverleningsprogramma. Zij zijn de tussenpersonen in het relatiepatroon tussen het oorspronkelijke gezin en de plaatsvervangende instantie en zorgen voor de coördinatie tussen de externe diensten die bij het hulpverleningsprogramma zijn betrokken. Zij hebben tevens een taak van ondersteuning, motivering, informatie en bemiddeling.

Het schriftelijk verslag dat de sociale dienst omtrent hun bezoeken aan het bureau voor bijzondere jeugdbijstand of aan de jeugdrechtbank overmaakt laat deze instanties toe de door hen verleende hulp of de getroffen maatregelen regelmatig te evalueren, aan te passen of te beëindigen.

Artikel 18

Door onderhavig artikel wordt in het decreet van 27 juni 1985 het opschrift „Hoofdstuk VII. Beroepsgeheim” vervangen door „Hoofdstuk VII. Diverse bepalingen”.

Artikel 19

Dit artikel voegt in het decreet van 27 juni 1985 inzake bijzondere jeugdbijstand de artikelen 31bis, 31ter en 31quater in.

Artikel 31bis herneemt grotendeels artikel 76 van de wet van 8 april 1965. Het voorziet dat elke persoon, in welke hoedanigheid ook, die zijn medewerking verleent aan de uitvoering van de bijstand en hulp, georganiseerd overeenkomstig het decreet, of van gerechtelijke maatregelen die worden genomen op grond van het decreet of van een wet betreffende de opgave van maatregelen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, de godsdienstige, ideologische en wijsgerige overtuiging van de gezinnen waartoe de minderjarigen behoren, moet respecteren.

De georganiseerde bijstand en hulp mogen, evenmin als de afdwingbare pedagogische maatregelen, niet tot gevolg hebben dat er wordt afgeweken van de filosofische, de religieuze en ideologische overtuiging die de ouders aan hun kinderen hebben gegeven of zouden willen geven, aangezien die hulpverlening en die maatregelen, in tegenstelling tot de adoptie, geen breuk tussen de minderjarige en zijn natuurlijk milieu teweegbrengen, maar integendeel steeds gericht zijn — zelfs bij plaatsing in een gezin — op de reïntegratie in het milieu.

Verder dient nog opgemerkt te worden dat hier de wil van de gezinnen bedoeld wordt en niet deze van de minderjarige zelf.

Artikel 31ter, dat geïnspireerd is op artikel 78 van de wet van 8 april 1965, is ingegeven door de zorg om de volksgezondheid te beschermen door het bestrijden van ziekten, waartegen preventieve middelen bestaan.

Het voorziet dat, tenzij er medische tegenaanwijzingen bestaan, aan de minderjarigen die zijn geplaatst overeenkomstig het decreet of een wet betreffende de opgave van maatregelen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, preventieve vaccinaties en inenting kunnen worden toegediend.

De Executieve zal bepalen in welke gevallen en onder welke voorwaarden en vormen die toediening plaatsvindt.

Artikel 31quater voorziet de oprichting van een Vlaamse Hoge Raad voor Bijzondere Jeugdbijstand.

De wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming voorziet in artikel 4 de oprichting van een Nationale Raad voor Jeugdbescherming die onder meer tot taak had de Minister die de jeugdbescherming tot zijn bevoegdheid had van advies te dienen in verband met aangelegenheden van de „sociale bescherming van de jeugd”. Bedoeld artikel 4 werd bij de inwerkingtreding van het decreet van 27 juni 1985 inzake bijzondere jeugdbijstand opgeheven.

De Vlaamse Hoge Raad voor Bijzondere Jeugdbijstand zal tot taak hebben de Vlaamse Executieve van advies te dienen omtrent alle aangelegenheden die van aard zijn het beleid inzake bijzondere jeugdbijstand bij te sturen, met uitzondering van de aangelegenheden die aan de **erkenningscommissie**, bedoeld in artikel 24 van het decreet, zijn voorbehouden. Die adviserende bevoegdheid wordt niet beperkt tot aangelegenheden van sociale jeugdbijstand ; zij zal ook betrekking hebben op de gerechtelijke jeugdbijstand.

De Executieve vaardigt nadere regels uit betreffende de samenstelling en de werking van die Hoge Raad, alsook aangaande de voorwaarden voor de benoeming van de leden.

HOOFDSTUK III

Dit hoofdstuk bevat twee artikelen waarbij bepalingen van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming hetzij geheel of gedeeltelijk worden opgeheven, hetzij worden gewijzigd.

Artikel 20

Dit artikel bevat een lijst van bepalingen die in de wet van 8 april 1965 geheel of gedeeltelijk worden opgeheven. Deze lijst betekent een aanvulling van artikel 32 van het decreet van 27 juni 1985 inzake bijzondere jeugdbijstand.

Volgens de bevoegdheidsverdeling tussen de nationale Overheid en de Gemeenschappen, vastgelegd in de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, zoals gewijzigd bij de wet van 8 augustus 1988, zijn de Gemeenschappen bevoegd om de gerechtelijke maatregelen en voor de uitvoering daarvan, de infrastructuur te bepalen ten aanzien van minderjarigen in gevaar (d.i. in problematische opvoedingssituaties). In samenhang met de uitoefening van die bevoegdheid, kunnen ze eveneens de materiële bevoegd-

heid van de jeugdgerechten wijzigen. Zij zijn echter ook bevoegd om de nodige schikkingen te treffen opdat de maatregelen die worden genomen ten aanzien van minderjarigen die wegens een als misdrijf omschreven feit worden vervolgd, zouden kunnen worden uitgevoerd, al worden die maatregelen opgegeven door de nationale *Overheid.

Op basis van die bevoegdheidsverdeling werd dit ontwerp van decreet geredigeerd. Waar de Gemeenschap niet bevoegd is om de maatregelen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, op te geven, vermag zij niet de maatregelen die ten aanzien van minderjarige „delinquenten” in de wet van 1965 zijn bepaald, op te heffen. De artikelen 36, 37, 39, 41, 43, 52 en 53 van de wet van 8 april 1965 worden dan ook niet opgeheven ten aanzien van minderjarigen die vervolgd worden om een als misdrijf omschreven feit te hebben gepleegd. De artikelen 30, 31, 42, 69, 72, 76, 78 en 79 worden daarentegen in hun geheel opgeheven.

Artikel 71, eerste lid, eerste zin wordt opgeheven, aangezien de daarin vervatte materie geregeld wordt bij artikel 28 bis, sub artikel 14 van dit ontwerp-decreet.

Artikel 74 wordt opgeheven, met uitzondering van de eerste zin van het tweede lid volgens dewelke de jeugdrechter ten minste tweemaal per jaar iedere minderjarige bezoekt die door hem is geplaatst krachtens één van de maatregelen bedoeld in artikel 37, 3° en 4°. De Vlaamse Gemeenschap is niet bevoegd om die regel te wijzigen.

Artikel 21

Dit artikel bevat wijzigingen die aan de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming worden aangebracht, meer bepaald aan de artikelen 6 en 60 van die wet.

Artikel 6, waarvan de eerste drie leden reeds door het decreet van 27 juni 1985 inzake bijzondere jeugdbijstand werden opgeheven, wordt gewijzigd in die zin dat het in overeenstemming wordt gebracht met artikel 14 van dit ontwerp, dat in het decreet van 27 juni 1985 een artikel 28bis invoegt. Sedert de inwerkingtreding van genoemd decreet is het immers het bureau voor bijzondere jeugdbijstand dat de bijdragen bepaalt van de minderjarigen en van de onderhoudsplichtige personen in de onderhouds-, opvoedings- en behandelingskosten van minderjarigen ten behoeve van wie bijstand en hulp werden georganiseerd door het comité voor bijzondere jeugdzorg (art. 11, § 3, lid 2 van het decreet, dat opgaat in de meer algemene bepaling van artikel 14 van het ontwerp).

In de artikelen 39, 40 en 41 wordt het woord „Regering” vervangen door de woorden „Vlaamse Executieve” ; in laatstgenoemd artikel worden tevens de woorden „Minister van Justitie” vervangen door de woorden „Gemeenschapsminister die de bijzondere jeugdbijstand onder zijn bevoegdheid heeft”. De uitvoering van de pedagogische maatregelen, zelfs van diegenen die genomen zijn ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, valt onder de bevoegdheid van de Gemeenschappen (Parl. Hand. Kamer, 28 juli 1988, 1351).

In artikel 60 worden in het eerste lid de woorden „zowel ten aanzien van de vader, moeder of degenen die de minderjarige onder hun bewaring hebben als ten aanzien van de minderjarige zelf” geschrapt, behalve ten aanzien van minderjarigen die wegens een als misdrijf omschreven feit worden vervolgd.

In het ontwerp van het decreet wordt immers geen onderscheid meer gemaakt tussen maatregelen ten aanzien van minderjarigen en ten aanzien van ouders. Bovendien dient artikel 11 van het ontwerp, waar het een artikel 22quinquies in het decreet invoegt, samen te worden gelezen met artikel 60 van de wet van 8 april 1965 waarin de procedure voor de jeugdrechtbank wordt geregeld.

HOOFDSTUK IV

Hoofdstuk IV bevat overgangs- en slotbepalingen.

Artikel 22

Dit artikel bepaalt dat al de maatregelen ter bescherming van minderjarigen die in de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming voorzien zijn, verder kunnen worden genomen tijdens rechtsgedingen betreffende zaken die door het openbaar ministerie werden aanhangig gemaakt vóór de inwerkingtreding van de artikelen 22 tot 22octies, sub artikel 11, van het ontwerp van decreet. Lopende procedures dienen immers niet gehinderd of herbegonnen te worden, maar moeten verder hun normaal verloop kennen.

Anderzijds wordt de duur van de overeenkomstig de wet van 8 april 1965 genomen maatregelen beperkt tot uiterlijk twee jaar na de inwerkingtreding van hogergenoemde artikelen. De maatregelen die overeenkomstig de „oude wetgeving” werden genomen dienen immers beperkt te zijn in de tijd. Ze kunnen trouwens overeenkomstig artikel 24 te allen tijde door een maatregel worden vervangen, die is voorzien in het decreet waarvan het ontwerp voorligt.

Artikel 22 laat onverkort de bevoegdheid van de nationale wetgever ter zake van maatregelen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd.

Artikel 23

Dit artikel bevat een algemene regel volgens dewelke de maatregelen die vóór de inwerkingtreding van de artikelen 22 tot 22octies, sub artikel 11, van het ontwerp van decreet, werden genomen overeenkomstig de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, verder van toepassing blijven uiterlijk tot twee jaar na die inwerkingtreding. Deze bepaling laat de bevoegdheid van de nationale wetgever ter zake van maatregelen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, onverkort.

Artikel 24

Onderhavig artikel stelt dat de jeugdrechter ten aanzien van minderjarigen die zich in een problematische opvoedings-situatie bevinden, de maatregelen die overeenkomstig de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming werden genomen, ambtshalve en te allen tijde kan vervangen door maatregelen die in dit ontwerp van decreet zijn voorzien.

Het heeft immers geen zin dat al de maatregelen die onder het regime van de wet van 8 april 1965 werden genomen automatisch en gedurende twee jaar verder zouden lopen. Op die manier zouden twee soorten categorieën van minderjarigen tot stand komen, hetgeen moet worden vermeden.

Het *weze* onderstreept dat artikel 24 eveneens betrekking heeft op minderjarigen die wegens een als misdrijf omschreven feit worden vervolgd of veroordeeld zijn. Gelet op de bevoegdheidsverdeling tussen nationale Overheid en Gemeenschappen kan de jeugdrechtbank op identieke wijze handelen ten aanzien van hen, voor zover een wet betreffende de opgave van maatregelen ten aanzien van die minderjarigen zulks toelaat.

Artikel 25

Dit artikel stelt de Executieve in staat de bepalingen van het decreet van 27 juni 1985 inzake bijzondere jeugdbijstand en de bepalingen van onderhavig ontwerp van decreet te coördineren.

Artikel 26

Artikel 26 heeft betrekking op de inwerkingtreding van het decreet waarvan het ontwerp voorligt. Het stelt de Executieve in staat de inwerkingtreding van de onderscheiden bepalingen ervan in de tijd te spreiden. Dit heeft onder meer zijn belang wat de artikelen betreft, die betrekking hebben op het hulpaanbod voor jong-volwassenen (vanaf achttien jaar tot eenentwintig jaar).

Deze artikelen kunnen slechts in werking treden nadat de leeftijd van de burgerlijke meerderjarigheid op achttien jaar zal zijn gebracht.

De Gemeenschapsminister van Welzijn en Gezin,

J. LENSSENS

KONINKRIJK BELGIE

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE (1)

De Raad van State, afdeling wetgeving, achtste kamer, op 19 april 1989 door de Gemeenschapsminister van Welzijn en Gezin verzocht hem, binnen een termijn van ten hoogste drie dagen, van advies te dienen over een voorontwerp (2) van decreet „tot aanvulling en tot wijziging van het decreet van 27 juni 1985 inzake bijzondere jeugdbijstand”, heeft op 24 april 1989 het volgend advies gegeven :

Gelet op de korte termijn die hem werd toegemeten voor het uitbrengen van dit advies, dient de Raad van State zich te beperken tot het formuleren van de volgende opmerkingen.

1

Het ontwerp beoogt in hoofdorde een grondige hervorming van de gerechtelijke maatregelen die inzake jeugdbescherming kunnen worden getroffen, daarbij — volgens de memorie van toelichting — „rekening houdend met nieuwe opvoedkundige doelstellingen en tendenzen in de jeugdbescherming”.

Met het oog op de op handen zijnde verlaging van de burgerlijke meerderjarigheid van 21 naar 18 jaar, voorziet het ontwerp ook in een aantal vormen van bijstand en hulp die zullen kunnen worden geboden aan meerderjarigen tussen hun achttiende en eenentwintigste jaar, welke meerderjarigen door het ontwerp „jong-volwassenen” worden genoemd.

In het ontwerp worden ten slotte ook regelingen getroffen met betrekking tot de kwaliteit van de hulpverlening en de rechtspositie van de minderjarigen.

Het ontwerp wordt omstandig gecommuniqueerd in een bijgaande nota, waaraan overeenkomstig het gebruik beter het opschrift „Memorie van toelichting” (niet : Toelichting) zou worden gegeven.

II

De Gemeenschappen putten hun bevoegdheid inzake jeugdbescherming uit artikel 5, § 1, II, 6°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij de wet van 8 augustus 1988.

Die bepaling vermeldt als een onderdeel van die bevoegdheid expliciet „de gerechtelijke bescherming”, zij het met de opsomming van een aantal uitzonderingen, waaronder o.m. „c) de organisatie van de jeugdgerichten, hun territoriale bevoegdheid en de rechtspleging voor die gerichten”.

De stellers van het ontwerp gaan ervan uit dat de door het genoemde artikel 5, § 1, II, 6°, aan de Gemeenschappen principieel toegekende bevoegdheid inzake gerechtelijke jeugdbescherming de bevoegdheid omvat om de materiële bevoegdheid van de jeugdgerichten vast te stellen.

De grondwettigheid van die stelling wordt door sommigen betwist, op grond van de overweging dat het bepalen van de materiële bevoegdheden van de rechtbanken, krachtens arti-

---

(1) L.19.038/8

(2) Zie bijlage

ke194 van de Grondwet, een aan de wetgever voorbehouden materie is en een bepaling van een bijzondere wet derhalve niet op een impliciete wijze aan die bevoegdheid afbreuk kan doen.

Uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 8 augustus 1988 blijkt echter ondubbelzinnig dat het de bedoeling van de bijzondere wetgever geweest is de Gemeenschappen de bevoegdheid te verlenen om de materiële bevoegdheden van de jeugdgerechten te regelen (St. Kamer 516/1 – 1988, p. 4 ; 516/6 – 1988, p. 111).

Men kan zich trouwens afvragen wat de principiële toekenning van de bevoegdheid inzake gerechtelijke jeugdbescherming zou betekenen, indien de aldus toegewezen materie — buiten de formeel in de bijzondere wet vermelde uitzonderingen — niet de bevoegdheid zou omvatten om te bepalen welke maatregelen de jeugdgerechten kunnen treffen.

Er kan evenmin betwisting over bestaan — en de stellers van het ontwerp hebben er ook rekening mee gehouden —, dat integendeel de nationale wetgever bevoegd is gebleven om, ook met betrekking tot de uitoefening van bevoegdheden die door de Gemeenschappen aan de jeugdgerechten worden opgedragen, de rechtspleging te regelen.

Wat dit laatste punt betreft doen er zich niettemin twee moeilijkheden voor.

In sommige bepalingen van het ontwerp vertoont de omschrijving van de materiële bevoegdheid van de jeugdgerechten ook een rechtsplegingsaspect, een aangelegenheid dus die in principe tot de bevoegdheid van de Staat blijft behoren.

Voorbeelden daarvan zijn onder meer :

— het ontworpen artikel 22, eerste lid, 1°, dat — behoudens in geval van dringende noodzakelijkheid zoals bedoeld in 2° van hetzelfde lid — het openbaar ministerie enkel toestaat het treffen van een afdwingbare pedagogische maatregel te vorderen, nadat de zaak hem (niet : haar) door de bemiddelingscommissie werd doorverwezen overeenkomstig het ontworpen artikel 17, § 2, vierde lid ;

— het ontworpen artikel 26, § 1, dat aan de jeugdgerechten de mogelijkheid biedt om de maatregelen bedoeld in het ontworpen artikel 23, § 1, zowel tijdens de voorbereidende rechtspleging als tijdens of na de rechtspleging over de grond van de zaak te nemen.

In al die gevallen is het rechtsplegingsaspect echter zo nauw verbonden met de materiële bevoegdheidstoekenning dat zij er een onlosmakelijk onderdeel van vormt en derhalve moet worden geacht in de inzake jeugdbescherming aan de Gemeenschappen toegekende bevoegdheid te kunnen worden ingepast.

Een tweede, meer algemene moeilijkheid volgt uit de regeling van de bijzondere wet waarbij aan de Gemeenschappen de materiële bevoegdheid van de jeugdgerechten wordt opgedragen en aan de nationale overheid het vaststellen van de procedurevoorschriften die daarmee verband houden. Die bevoegdheidsverdeling heeft immers tot gevolg dat de jeugdgerechten de hun door de Gemeenschappen toegekende bevoegdheden slechts zullen kunnen uitoefenen, nadat de nationale wetgever de daartoe nodige procedurevoorschriften zal hebben uitgevaardigd.

Die bevoegdheidsverdeling veronderstelt overleg en nauwe samenwerking tussen de Gemeenschappen en de nationale

overheid, wil men niet komen tot een gehele of gedeeltelijke uitholling van de bevoegdheid van de Gemeenschappen inzake gerechtelijke jeugdbescherming.

Hoewel blijkens inlichtingen die aan de Raad van State werden verstrekt het bedoelde overleg tussen de Gemeenschappen en de nationale overheid reeds op gang werd gebracht, werd in het ontwerp een voorschrift opgenomen dat de jeugdgerechten de mogelijkheid zou bieden de ontworpen regeling toe te passen, ook al zou de nationale wetgever de daartoe vereiste procedureregels nog niet hebben vastgesteld. In afwachting dat zulks zal gebeuren, zouden, luidens het ontworpen artikel 51, de artikelen 45 tot 51, 54 tot 62 en 71 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming van toepassing zijn.

Ter verantwoording van die regeling, wordt in de memorie van toelichting verwezen naar artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, luidens welke bepaling de decreten rechtsbepalingen kunnen bevatten in aangelegenheden waarvoor de Raden niet bevoegd zijn, voor zover die bepalingen noodzakelijk zijn voor de uitoefening van hun bevoegdheid.

Het genoemde artikel 10 werd in de bijzondere wet opgenomen om de Gemeenschappen en de Gewesten toe te laten bevoegdheden uit te oefenen die hun weliswaar niet zijn opgedragen, maar die „noodzakelijk” zijn om van de hun toegekende bevoegdheden een reëel gebruik te kunnen maken.

Een dergelijke reden kan uiteraard echter niet worden aangevoerd m.b.t. bevoegdheden die door een andere bepaling van dezelfde bijzondere wet uitdrukkelijk aan de bevoegdheid van de Gemeenschappen zijn ontzegd.

Het ontworpen artikel 51 moet derhalve worden geschrapt.

III

Eén van de doelstellingen van het ontwerp is het samenbrengen in één decreet van al de regelingen van de Vlaamse Gemeenschap inzake jeugdbescherming.

De methode die wordt aangewend om het beoogde doel te bereiken, is echter ongebruikelijk en niet vrij van gevaren.

Ten einde de talrijke nieuwe voorschriften die men wil invoeren op een logisch verantwoorde wijze in het decreet van 27 juni 1985 te kunnen onderbrengen en daarbij bis-, ter-, enz. nummeringen van hoofdstukken en artikelen te vermijden, worden, waar nodig, de bestaande hoofdstukken en artikelen vernummerd, wat uiteraard ook de aanpassing van een aantal interne verwijzingen vergt.

Een dergelijke methode valt af te keuren, daar zij de bron kan worden van verwarring en zelfs van vergissingen. Bij verwijzing in een andere normatieve tekst of in de rechtsleer naar een vernummerd artikel of naar een artikel waarin ingevolge de vernummering een regeling is ondergebracht die geheel losstaat van de regeling die er oorspronkelijk in was opgenomen, zal immers niet altijd direct duidelijk zijn of de verwijzing op de oorspronkelijke bepaling dan wel op de nieuwe betrekking heeft.

Nog meer verwarrend, en kennelijk zonder enig nut, is de voorgestelde methode waar zij artikelen en zelfs indelingen van artikelen van het decreet van 27 juni 1985 vernummeert, die de opheffing of de wijziging van bepalingen van de wet van 8 april 1965 tot voorwerp heeft.

Ten slotte is het allesbehalve zeker dat de in het ontwerp verwezenlijkte doorlopende nummeringen de besprekingen in de Vlaamse Raad intact zullen kunnen doorstaan. **Ameringen** van het ontwerp zullen immers de weglating van bepaalde artikelen of de invoeging van bijkomende artikelen kunnen meebrengen, die — indien men absoluut wil vasthouden aan het doel dat de stellers van het ontwerp zich gesteld hebben — op hun beurt nieuwe aanpassingen van een aantal nummeringen en interne verwijzingen zouden vergen.

Het verdient derhalve aanbeveling de voorgenomen wijzigingen en aanvullingen van het decreet van 27 juni 1985 op de traditionele manier tot stand te brengen — d.w.z. zonder enige vernummering van de bestaande indelingen in hoofdstukken en artikelen en met invoeging, waar nodig, van bis-, ter-, enz. hoofdstukken en artikelen — en de Executieve te machtigen om daarna de bepalingen van het decreet van 27 juni 1985 met de wijzigingen die erin zullen zijn aangebracht te coördineren.

Het ontwerp zou dan als volgt kunnen worden geconcipeerd

Hoofdstuk I : Inleidende bepaling.

(Artikel 1 van het ontwerp).

Hoofdstuk II : Wijzigingen van het decreet van 27 juni 1985 inzake bijzondere jeugdbijstand.

(Hierin zouden alle wijzigingen en aanvullingen van het decreet die een permanent karakter hebben moeten worden opgenomen, gerangschikt in de volgorde van de artikelen van het decreet waarop ze betrekking hebben of waartussen ze moeten worden ingevoegd).

Hoofdstuk III : Wijzigingen van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming.

(Hierin zouden, autonoom — m.a.w. niet als wijziging van het decreet van 27 juni 1985 — geformuleerd, de aanvullende opheffingen en wijzigingen van de wet van 8 april 1965 worden ondergebracht).

Hoofdstuk IV : Overgangs- en slotbepalingen.

(Hierin zouden worden samengebracht de overgangsbepalingen van de ontworpen artikelen 48 tot 51, de machtiging van de Executieve om de decretale bepalingen inzake bijzondere jeugdbijstand te coördineren en artikel 9 van het ontwerp).

De bepaling betreffende de machtiging tot coördineren zou als volgt kunnen worden geredigeerd :

„De Vlaamse Executieve kan de bepalingen van het decreet van 27 juni 1985 inzake bijzondere jeugdbijstand coördineren met de bepalingen welke deze, op het tijdstip van de coördinatie, uitdrukkelijk of impliciet zouden hebben gewijzigd.

Daartoe kan zij :

1° de volgorde, de nummering van de te coördineren bepalingen en, in het algemeen, de teksten naar de vorm wijzigen ;

2° de verwijzingen die voorkomen in de te coördineren bepalingen met de nieuwe nummering overeenbrengen ;

3° de redactie van de te coördineren bepalingen wijzigen ten einde ze onderling te doen overeenstemmen en eenheid in de terminologie te brengen, zonder afbreuk te doen aan de beginselen welke in deze bepalingen vervat zijn.

De coördinatie zal het volgende opschrift dragen :

„Decreten betreffende . . . , gecoördineerd op . . .”.

IV

Bij het ontwerp moeten verder nog de volgende opmerkingen worden gemaakt.

Aanhef

Het is niet gebruikelijk in de aanhef van een besluit waarbij de Executieve een ontwerp van decreet bij de Vlaamse Raad indient, te verwijzen naar het advies van de Raad van State of de motieven te vermelden die de Executieve ertoe hebben aangezet het ontwerp in te dienen.

De eerste drie leden van de aanhef (waarvan de eerste twee trouwens verwijzen naar omstandigheden die zich in casu niet voordoen) dienen derhalve te worden geschrapt.

Artikel 2 van het ontwerp

1. Luidens het ontworpen artikel 23, § 1, 13°, kunnen de jeugdgerechten, bij wijze van afdwingbare pedagogische maatregel, een minderjarige voor ten hoogste één jaar toevertrouwen aan een psychiatrische inrichting.

Ondervraagd omtrent de interferentie van deze bepaling met de wet van 18 juni 1850, heeft de gemachtigde van de Executieve het volgende geantwoord :

„(De) opname (van die maatregel) in de lijst van maatregelen die door de jeugdrechter kunnen worden genomen, duidt erop dat, in tegenstelling tot de wet van 8 april 1965 (betreffende de jeugdbescherming), het ontwerp van decreet de plaatsing in een psychiatrische inrichting vanuit formeel oogpunt beschouwt als een gewone afdwingbare pedagogische maatregel, net zoals de overige twaalf maatregelen. Aan die plaatsing zijn dezelfde waarborgen verbonden die door het ontwerp van decreet worden geboden met betrekking tot de andere maatregelen. Niet alleen blijft de zaak in handen van de jeugdrechtbank die het nut van de maatregel op geregelde tijdstippen evalueert, maar ook is er het verplicht bezoek aan de minderjarige door consultants van de sociale dienst ; tevens geldt het beginsel van de gezinsgerichtte werking bij de uitvoering van de maatregel.

Anders dan bij artikel 43 van de wet betreffende de jeugdbescherming onttrekt de plaatsing van een minderjarige in een psychiatrische inrichting overeenkomstig artikel 23, § 1, 13°, van het ontwerp de minderjarige bijgevolg niet aan de toepassing van het decreet inzake bijzondere jeugdbijstand, dat te zijnen opzichte onverminderd van kracht zal blijven. Betrokkene zal derhalve geenszins ressorteren onder de regels van het gemene recht inzake collocatie (wet van 18 juni 1850 op de behandeling van de krankzinnigen).

Voortaan zal tussen plaatsingen in een psychiatrische inrichting een onderscheid dienen te worden gemaakt naar gelang zij geschied zijn bij toepassing van artikel 23, § 1, 13°, van het ontwerp-decreet of van de wet van 18 juni 1850”.

Indien die interpretatie van de gemachtigde overeenstemt met de zienswijze van de Executieve, verdient het aanbeveling die belangrijke verduidelijking in de memorie van toelichting op te nemen.

2. Het ontworpen artikel 24 stelt dat de jeugdrechtbank, zowel ten aanzien van de minderjarigen als van de personen

die hen onder hun bewaring hebben, de verplichtingen bepaalt die verbonden zijn aan de maatregelen die overeenkomstig artikel 23, § 1, 2° tot 13°, worden genomen.

Zoals er in de memorie van toelichting wordt op gewezen, ligt aan dat voorschrift de opvatting ten grondslag dat de minderjarige niet mag worden beschouwd als een geïsoleerd individu, maar integendeel moet worden behandeld als integrerend deel uitmakend van een sociaal systeem. Op dezelfde gedachte stoelt blijkbaar het ontworpen artikel 23, § 2, luidens welke bepaling de in § 1, 5° tot 11° en 13°, van dat artikel bedoelde afdwingbare pedagogische maatregelen een gezinsgerichte werking moeten mogelijk maken.

De jeugdgerechten zullen vanzelfsprekend de hun door artikel 24 toegekende bevoegdheid evenwel niet kunnen aanwenden om verplichtingen op te leggen die strijdig zouden zijn met „de burgerrechtelijke regels met betrekking tot het statuut van de minderjarigen en van de familie, zoals die vastgesteld zijn door het Burgerlijk Wetboek en de wetten tot aanvulling ervan”, aangezien luidens artikel 5, § 1, II, 6°, a), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 die aangelegenheid tot de bevoegdheid van de Staat is blijven behoren en het bijgevolg de Gemeenschappen niet toekomt ter zake bevoegdheden aan de jeugdgerechten toe te kennen.

3. Er dient te worden verduidelijkt wat in het ontworpen artikel 26, § 1, onder „de voorbereidende rechtspleging” precies moet worden verstaan.

Artikel 4 van het ontwerp

De redactie van het ontworpen artikel **39, § 4**, tweede lid, kan als volgt worden verbeterd :

„... is onverenigbaar met de hoedanigheid van personeelslid, lid van de algemene vergadering of lid van de raad van bestuur van een gesubsidieerde of erkende voorziening”.

Artikel 5 van het ontwerp

1. Ten einde verkeerde interpretaties te voorkomen, worden in het ontworpen artikel 40, eerste lid, de woorden „onder hun verantwoordelijkheid” beter geschrapt. Het spreekt immers vanzelf dat, wanneer de sociale diensten met het opstellen van het handelingsplan worden belast, dat ook onder de verantwoordelijkheid van die diensten zal gebeuren.

2. Het ontworpen artikel 41 voorziet in de oprichting van een Vlaamse Hoge Raad voor de bijzondere jeugdbijstand en belast die Raad ermee de Executieve van advies te dienen. Het ontwerp dient nader te bepalen, ook al kan zulks al enigszins uit de benaming van die Raad worden afgeleid, over welke aangelegenheden hij advies zal kunnen uitbrengen, wie daartoe het initiatief zal kunnen nemen en in welke gevallen eventueel het advies verplicht zal moeten worden ingewonnen.

Artikel 6 van het ontwerp

Krachtens het ontworpen artikel 44, zullen, buiten de gevallen waarin er een medische tegenaanwijzing bestaat, aan minderjarigen die geplaatst zijn overeenkomstig het ontworpen decreet of een wet betreffende maatregelen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, preventieve vaccinaties en inentingën mogen worden toegediend volgens de regels die door de Executieve worden bepaald.

Zoals er in de memorie van toelichting wordt op gewezen, werd artikel 44 geïnspireerd door artikel 78 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming.

De rechtsgrond voor die bepaling moet, in tegenstelling tot wat het geval is voor de overige bepalingen van het ontwerp, niet in artikel 5, § 1, II, 6°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 worden gezocht, maar wel in artikel 5, § 1, I, 2°, van die wet, waarbij aan de Gemeenschappen de bevoegdheid werd overgedragen inzake „de gezondheidsopvoeding alsook de activiteiten en diensten op het vlak van de preventieve gezondheidszorg, met uitzondering van de nationale maatregelen inzake profylaxies”.

Volgens de toelichtingen verstrekt door de gemachtigde, is het de bedoeling van dat voorschrift gebruik te maken :

1° om het voortzetten van normale inentingsschema's, zoals dat bij het medisch schooltoezicht gebeurt, mogelijk te maken ;

2° om de inrichtingen de mogelijkheid te bieden om te reageren op bepaalde probleemsituaties (en lokale epidemieën).

Artikel 7 van het ontwerp

Met betrekking tot het ontworpen artikel 48 zou met meer nauwkeurigheid moeten worden bepaald wat moet worden verstaan onder „rechtsgedingen die begonnen zijn vóór de inwerkingtreding van de artikelen 22 tot 29”. Ten einde het toepassingsgebied van artikel 48 — dat een overgangsbepaling is — te beperken, zou ter zake een vrij restrictief criterium moeten worden gehanteerd.

Artikel 8 van het ontwerp

1. De ontworpen aanvulling van artikel 2, b), van het decreet van 27 juni 1985 hoort niet thuis in een bepaling waarin alleen maar definities voorkomen. Zij zou bijvoorbeeld als eerste artikel kunnen worden opgenomen in het omgewerkte hoofdstuk V van het decreet van 1985.

2. In verband met de ontworpen wijziging van artikel 29 van het decreet van 27 juni 1985, rijst de vraag of de sociale diensten niet tevens dienen te worden belast met de uitvoering van de krachtens een nationale wet getroffen maatregelen aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd.

De „opgave” van de maatregelen die ter zake kunnen worden getroffen is, luidens artikel 5, § 1, II, 6°, d), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, weliswaar tot de bevoegdheid van de Staat blijven behoren, doch die bevoegdheidstoewijzing werd geformuleerd als een uitzondering op de principiële bevoegdheid van de Gemeenschappen inzake jeugdbescherming, zodat moet worden aangenomen dat de voorzieningen welke die maatregelen vergen, buiten de „opgave” ervan, zaak van de Gemeenschappen zijn.

De kamer was samengesteld uit

de heren : P. VERMEULEN, *eerste voorzitter*,
J. NIMMEGEERS, W. DEROOVER, *staatsra-*
den,

mevrouw : F. Lievens, *griffier*.

De verslagen werden uitgebracht door de heren E. HAES-
BROUCK, *auditeur*, en P. DEPUYDT, *adjunct-auditeur*.

De Griffier,

F. LIEVENS

De Voorzitter,

P. VERMEULEN

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE EXECUTIEVE.

Op voordracht van de Gemeenschapsminister van Welzijn en Gezin,

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Gemeenschapsminister van Welzijn en Gezin wordt gelast in naam van de Vlaamse Executieve bij de Vlaamse Raad het ontwerp van decreet in te dienen waarvan de tekst volgt :

HOOFDSTUK 1

Inleidende bepaling

Artikel 1

Dit decreet regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 59bis van de Grondwet.

HOOFDSTUK II

Wijzigingen van het decreet van 27 juni 1985
inzake bijzondere jeugdbijstand

Artikel 2

In artikel 2 van het decreet van 27 juni 1985 inzake bijzondere jeugdbijstand worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° in a) worden de woorden „situatie” en „fysische” vervangen, respectievelijk door de woorden „toestand” en „fysieke” ;

2° in c) wordt na het woord „zijn” de zin aangevuld met „door de Vlaamse Gemeenschap of door haar worden georganiseerd” ;

3° h) wordt vervangen door de volgende bepaling :

„h) voorbereidende rechtspleging : de fase van de rechtspleging die voorafgaat aan de vordering van het openbaar ministerie tot het nemen van een maatregel ten gronde.“.

Artikel 3

In artikel 4 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° in 1° worden de woorden „de ouderlijke macht” vervangen door de woorden „het ouderlijk gezag” en worden de woorden „in rechte of in feite” geschrapt ;

2° in 2° worden de woorden „die minderjarigen of diegenen die over hen de ouderlijke macht uitoefenen of hen in rechte

of in feite onder hun bewaring hebben, naar het comité hebben verwezen" geschrapt ;

3° in 3° wordt het woord „fysische” vervangen door het woord „fysieke”.

Artikel 4

In artikel 9, § 2 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° in 1° worden de woorden „de ouderlijke macht” vervangen door de woorden „het ouderlijk gezag” en worden de woorden „in rechte of in feite” geschrapt ;

2° in 3° worden de woorden „de ouderlijke macht” vervangen door de woorden „het ouderlijk gezag” en worden de woorden „in rechte of in feite” geschrapt ; 3° het 8° wordt opgeheven.

Artikel 5

Artikel 11, § 3, tweede lid, van hetzelfde decreet, gedeeltelijk vernietigd door het Arbitragehof bij arrest nr. 66 van 30 juni 1988, wordt opgeheven.

Artikel 6

In artikel 13 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° in 1° worden de woorden „artikel 9, 3° en 4°” vervangen door de woorden „artikel 9, § 2, 3° en 4°” ;

2° in 2° worden de woorden „artikel 9, 6°” vervangen door de woorden „artikel 9, § 2, 6°” en de woorden „artikel 9, 3° en 4°” door de woorden „artikel 9, § 2, 3° en 4°” ;

3° in 3° worden de woorden „de ouderlijke macht” vervangen door de woorden „het ouderlijk gezag” en worden de woorden „in rechte of in feite”, „en” evenals het woord „de” tussen de woorden „of” en „onbuigzaamheid” geschrapt ;

4° in 4° worden tussen de woorden „bemiddelingsverzoeken” en „of” de woorden „vanwege parketmagistraten belast met jeugdzaken” ingevoegd ;

5° het 5° wordt vervangen door de volgende bepaling :

„5° bemiddelingsverzoeken van hulpverleners die werkzaam zijn in erkende voorzieningen. “.

Artikel 7

In artikel 14 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° in 2° worden de woorden „de ouderlijke macht” vervangen door de woorden „het ouderlijk gezag” en worden de woorden „in rechte of in feite” geschrapt ;

2° in 5° wordt het woord „magistraten” vervangen door het woord „parketmagistraten”.

Artikel 8

In artikel 16 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° in § 3 worden de woorden „de ouderlijke macht” vervangen door de woorden „het ouderlijk gezag” en worden de woorden „in rechte of in feite” geschrapt ;

2° in § 5 wordt het woord „magistraat” vervangen door het woord „parketmagistraat”.

Artikel 9

In artikel 17, § 2 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° in het eerste lid worden de woorden „de jeugdrechtbank” vervangen door de woorden „het openbaar ministerie” ;

2° in het derde lid worden de woorden „de jeugdrechtbank” vervangen door de woorden „het openbaar ministerie” en worden de woorden „zoals omschreven in artikel 2, h)” geschrapt.

Artikel 10

In artikel 18 worden de woorden „en in artikel 22” geschrapt.

Artikel 11

Hoofdstuk IV : Pedagogische maatregelen van hetzelfde decreet, waarvan het enige artikel werd vernietigd door het Arbitragehof bij arrest nr. 66 van 30 juni 1988, wordt vervangen door de volgende bepalingen :

„HOOFDSTUK IV

De gerechtelijke jeugdbijstand

Afdeling 1

De bevoegdheid van de jeugdrechtbank voor het nemen van afdwingbare pedagogische maatregelen

Artikel 22

De jeugdrechtbank neemt kennis van problematische opvoedingssituaties :

1° wanneer het openbaar ministerie een afdwingbare pedagogische maatregel noodzakelijk acht, nadat de zaak hem door de bemiddelingscommissie werd doorverwezen overeenkomstig artikel 17, § 2, lid 4 ;

2° wanneer het openbaar ministerie een afdwingbare pedagogische maatregel dringend noodzakelijk acht, indien wordt aangetoond dat onmiddellijke bijstand- en hulpverlening op vrijwillige basis niet mogelijk zijn en dat de psychische of fysieke integriteit van de minderjarige gevaar loopt.

De bepalingen van het eerste lid zijn niet van toepassing indien de betrokken minderjarige de hoedanigheid van militair bezit op het tijdstip dat de zaak bij de jeugdrechtbank aanhangig wordt gemaakt.

Afdeling II

De afdwingbare pedagogische maatregelen

Artikel 22bis

§ 1. De jeugdrechtbank kan in problematische opvoedings-

situaties als bedoeld in artikel 22, lid 1, 1°, één van de volgende maatregelen nemen :

1° de personen die over de minderjarige het ouderlijk gezag uitoefenen of hem onder hun bewaring hebben een pedagogische richtlijn verstrekken ;

2° voor ten hoogste één jaar de minderjarige onder toezicht stellen van de sociale dienst van de Vlaamse Gemeenschap bij de jeugdrechtbank ;

3° voor ten hoogste één jaar gezinsbegeleiding bevelen ;

4° voor ten hoogste zes maanden de minderjarige een opvoedend project opleggen of de minderjarige, desgevallend samen met de personen die over hem het ouderlijk gezag uitoefenen of hem onder hun bewaring hebben, toevertrouwen aan een project ;

5° voor ten hoogste één jaar de minderjarige een semi-residentiële voorziening doen bezoeken ;

6° voor ten hoogste één jaar de minderjarige, die de leeftijd van zeventien jaar heeft bereikt en over voldoende inkomsten zal beschikken, zelfstandig laten wonen ;

7° voor ten hoogste één jaar de minderjarige, die de leeftijd van zeventien jaar heeft bereikt, onder permanent toezicht op kamer laten wonen ;

8° voor ten hoogste dertig dagen de minderjarige onder de begeleiding stellen van een onthaal- en oriëntatiecentrum ;

9° voor ten hoogste zestig dagen de minderjarige onder de begeleiding stellen van een observatiecentrum ;

10° uiterlijk tot de dag waarop hij de leeftijd van dertien jaar bereikt of, indien hij de leeftijd van twaalf jaar heeft bereikt, voor ten hoogste één jaar, de minderjarige toevertrouwen aan een betrouwbaar persoon of gezin ;

11° uitzonderlijk en voor ten hoogste één jaar, de minderjarige toevertrouwen aan een geschikte open inrichting ;

12° uitzonderlijk en voor ten hoogste zes maanden, de minderjarige die de leeftijd van veertien jaar heeft bereikt, toevertrouwen aan een geschikte gesloten inrichting, wanneer wordt aangetoond dat ingevolge zijn gedragingen de in 10° of 11° voorziene maatregelen niet aangewezen zijn of hun uitwerking missen en dat deze maatregel noodzakelijk is voor het behoud van de psychische of fysieke integriteit van de minderjarige ;

13° voor ten hoogste één jaar de minderjarige toevertrouwen aan een psychiatrische inrichting, wanneer dit na een psychiatrische expertise noodzakelijk blijkt.

§ 2. De toepassing van de in § 1, 5° tot 11° en 13° bedoelde maatregelen moet een gezinsgerichte werking mogelijk maken onder meer door de beperking van de afstand tussen de plaats van uitvoering van de maatregel en de woonplaats van de minderjarige, tenzij wordt aangetoond dat het uitsluitend belang van de minderjarige het anders vereist.

Artikel 22ter

De jeugdrechtbank bepaalt zowel ten aanzien van de minderjarige de aanvullende voorwaarden als ten aanzien van de personen die over hem het ouderlijk gezag uitoefenen of hem onder hun bewaring hebben de verplichtingen die verbonden zijn aan de maatregelen die overeenkomstig artikel 22bis, § 1, 2° tot 13° worden genomen.

Artikel 22quater

De jeugdrechtbank belast :

1° een erkende voorziening of desgevallend de sociale dienst van de Vlaamse Gemeenschap bij de jeugdrechtbank met de in artikel 22bis, § 1, 3° voorziene gezinsbegeleiding ;

2° een erkende voorziening met de materiële organisatie van de in artikel 22bis, § 1, 4°, 6° en 7° bepaalde maatregel en met de begeleiding van de minderjarige ;

3° desgevallend een erkende voorziening met de begeleiding van het gezin of de persoon aan wie overeenkomstig artikel 22bis, § 1, 10° de minderjarige werd toevertrouwd.

Artikel 22quinquies

§ 1. De maatregelen bedoeld in artikel 22bis, § 1, kunnen zowel tijdens de voorbereidende rechtspleging als tijdens en na de rechtspleging over de grond van de zaak worden genomen. Ze kunnen te allen tijde worden ingetrokken of op verzoek van de minderjarige, zijn wettelijke vertegenwoordiger, de sociale dienst van de Vlaamse Gemeenschap bij de jeugdrechtbank of het openbaar ministerie worden vervangen door een andere maatregel die in dat artikel is voorzien.

§ 2. De maatregelen bedoeld in artikel 22bis, § 1, 2°, 3°, 5° tot 7°, 10°, 11° en 13° eindigen na het verstrijken van de maximumtermijn, tenzij ze worden verlengd telkens voor een termijn die de gestelde maximumperiode niet mag overtreffen ; de maatregelen bedoeld in artikel 22bis, § 1, 8°, 9° en 12° kunnen slechts eenmaal worden verlengd.

§ 3. Al de maatregelen die tijdens de voorbereidende rechtspleging worden genomen, zijn samen beperkt tot zes maanden. Indien een maatregel die na de rechtspleging over de grond van de zaak werd genomen, door een andere maatregel wordt vervangen, eindigt deze op de dag waarop de vervangen maatregel een einde zou hebben genomen.

Artikel 22sexies

§ 1. De jeugdrechter kan in problematische opvoedingssituaties als bedoeld in artikel 22, lid 1, 2°, één van de maatregelen nemen die voorzien zijn in artikel 22bis, § 1, 6° tot 13°. De artikelen 22bis, § 2, 22ter en 22quater, 2° en 3° zijn van overeenkomstige toepassing.

§ 2. De in § 1 bedoelde maatregelen eindigen van rechtswege na zestig dagen, te rekenen vanaf de dag dat de zaak bij de jeugdrechtbank aanhangig werd gemaakt, wanneer vóór het verstrijken van die termijn vrijwillige bijstand en hulp door het comité werden georganiseerd of door de bemiddelingscommissie een minnelijke regeling werd tot stand gebracht. Indien dit niet het geval is, kan het openbaar ministerie de zaak verder behandelen alsof het een problematische opvoedingssituatie betreft, bedoeld in artikel 22, lid 1, 1°.

§ 3. Indien toepassing wordt gemaakt van § 1 van dit artikel, brengt de voorziening waaraan de minderjarige werd toevertrouwd of onder de begeleiding waarvan hij werd gesteld de eerstvolgende werkdag de sociale dienst van het bevoegde comité voor bijzondere jeugdzorg op de hoogte van de genomen maatregel op de wijze door de Executieve bepaald.

§ 4. Indien het bureau daadwerkelijke bijstand en hulp heeft georganiseerd ten behoeve van de personen waarvoor

toepassing wordt gemaakt van § 1 van dit artikel, brengt het dit per aangetekend schrijven ter kennis van de jeugdrechtbank vóór het verstrijken van de in § 2 bedoelde termijn van zestig dagen.

§ 5. Indien, overeenkomstig artikel 17, § 1, de bemiddelingscommissie een minnelijke regeling tot stand brengt met de personen waarvoor toepassing wordt gemaakt van § 1 van dit artikel, brengt ze dit per aangetekend schrijven ter kennis van de jeugdrechtbank vóór het verstrijken van de in § 2 bedoelde termijn van zestig dagen.

Artikel 22septies

De jeugdrechtbank kan, wanneer minderjarigen wegens een als misdrijf omschreven feit worden vervolgd, één van de maatregelen nemen die voorzien zijn in artikel 22bis, § 1, voor zover een wet betreffende de opgave van maatregelen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, dit toelaat. De artikelen 22bis, § 2, 22ter, 22quater en 22quinquies zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 22octies

De afdwingbare pedagogische maatregelen worden geschorst wanneer de minderjarige onder de wapens is of wanneer hij in een psychiatrische inrichting moet verblijven krachtens de wet van 18 juni 1850 op de behandeling van krankzinnigen.

Ze eindigen van rechtswege op de dag dat de minderjarige meerderjarig wordt.

HOOFDSTUK IV bis

Voortzetting van de hulpverlening bij meerderjarigheid op achttien jaar

Artikel 22nonies

§ 1. Aan personen die vóór de leeftijd van achttien jaar deelnemen aan een opvoedend project, georganiseerd door het comité of opgelegd door de jeugdrechtbank kan, nadat zij de leeftijd van achttien jaar hebben bereikt, worden toegestaan om nog gedurende ten hoogste vier maanden verder aan het project deel te nemen.

§ 2. Aan personen ten aanzien van wie door het comité bijstand en hulp werden georganiseerd of een maatregel werd opgelegd door de jeugdrechtbank kan, na het beëindigen van de bijstand en hulp of van de maatregel en ten vroegste vanaf de leeftijd van achttien jaar, verder bijstand en hulp worden toegestaan onder de hierna genoemde vormen, tot zij de leeftijd van eenentwintig jaar hebben bereikt :

- 1° onder permanent toezicht op kamer wonen ;
- 2° verblijven bij een betrouwbaar persoon of gezin ;
- 3° verblijven in een geschikte open inrichting ;
- 4° onder begeleiding zelfstandig wonen.

Indien de betrokkenen, die de leeftijd van achttien jaar hebben bereikt, tot uiterlijk drie maanden na de datum van beëindiging van de bijstand en hulp die door het comité werden georganiseerd of van een maatregel die door de jeugdrechtbank werd opgelegd, de in § 3 bedoelde aanvraag indienen, kan hen tot aan de leeftijd van ten hoogste eenen-

twintig jaar door het comité de bijstand en hulp worden verleend, bedoeld in 1°, 2° en 3° van het vorige lid. Indien zij de aanvraag indienen tot uiterlijk zes maanden na die datum, dan kan hen eveneens tot aan de leeftijd van ten hoogste eenentwintig jaar door het comité de bijstand en hulp worden verleend, bedoeld in 4° van het vorige lid.

§ 3. De betrokkenen dienen daartoe een schriftelijke **aanvraag** in bij het bureau van het bevoegde comité. De sociale dienst voor bijzondere jeugdbijstand stelt een onderzoek in naar de wenselijkheid van een voortgezette hulpverlening. Hij hoort de betrokkene en de voorziening en brengt daarover verslag uit bij het bureau dat het verzoek verder behandelt volgens de regels die door de Executieve worden bepaald. Artikel 11, §§ 2 en 3, is van overeenkomstige toepassing.

§ 4. Artikel 28bis is van overeenkomstige toepassing wat betreft de bijdrage in de onderhouds-, opvoedings- en behandelingskosten.”

Artikel 12

In hoofdstuk V van hetzelfde decreet worden de opschriften „Afdeling 1. — Erkenning” en „Afdeling II. — Subsidiëring” geschrapt.

Artikel 13

In artikel 23, § 2 van hetzelfde decreet wordt een e) toegevoegd luidend als volgt :

„e) de door haar bepaalde programmatie inzake de voorzieningen. ”.

Artikel 14

In hetzelfde decreet worden na artikel 28 de volgende bepalingen ingevoegd :

„Artikel 28bis

De Executieve vaardigt algemeen geldende regels uit betreffende de bijdrage van de minderjarigen en van de onderhoudsplichtige personen in de onderhouds-, opvoedings- en behandelingskosten van de minderjarigen evenals de bestemming van het loon dat wordt toegekend aan de minderjarigen die werden geplaatst overeenkomstig de bepalingen van dit decreet of van een wet betreffende de opgave van maatregelen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd.

Het bureau of de jeugdrechter bepaalt overeenkomstig deze regels de bijdrage van de minderjarige en van de onderhoudsplichtige personen evenals de bestemming die aan het loon zal worden gegeven.

Tijdens de minderjarigheid kunnen de bedragen van het loon die op een spaar- of depositoboekje bij een openbare of private kredietinstelling werden ingeschreven, niet worden afgehaald zonder de uitdrukkelijke machtiging van het bureau of de jeugdrechter.

Artikel 28ter

Indien voor de minderjarigen, bedoeld in artikel 28bis, geldsommen op hun spaar- of depositoboekje worden inge-

schreven, gebeurt die inschrijving op een boekje dat op hun naam wordt geopend bij een openbare of private kredietinstelling, die hetzij door henzelf vanaf de leeftijd van veertien jaar, hetzij door hun wettelijke vertegenwoordiger, indien zij de leeftijd van veertien jaar nog niet hebben bereikt, wordt aangewezen. ”

Artikel 15

In artikel 29, § 2 van hetzelfde decreet, worden de woorden „ten behoeve van diegenen waarvoor door de rechterlijke overheden, die optreden ten aanzien van minderjarigen, een afdwingbare pedagogische maatregel wordt overwogen of genomen” vervangen door de woorden „die ten behoeve van diegenen waarvoor in uitvoering van dit decreet of van een wet betreffende de opgave van maatregelen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, een afdwingbare pedagogische maatregel wordt genomen, de opdrachten van sociale aard vervult die aan de sociale dienst door magistraten belast met jeugdzaken worden toevertrouwd” en wordt na de eerste zin een tweede zin toegevoegd, luidend als volgt : „De sociale dienst vervult eveneens, voor zover een wet dit voorziet, de navorsingsopdrachten die aan de sociale dienst worden toevertrouwd door magistraten in zaken waarbij minderjarigen betrokken zijn.“.

Artikel 16

In artikel 30 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° § 3, tweede lid, wordt vervangen door de volgende bepaling :

„Zij vervullen onder de leiding van het hoofd van de sociale dienst en in samenwerking met de overheden, bedoeld in artikel 29, de hun toevertrouwde opdrachten op de wijze die de Executieve bepaalt.” ;

2° een § 4 en een § 5 worden ingevoegd, luidend als volgt : „§ 4. Aan de in artikel 29 bedoelde sociale diensten kunnen vrijwillige consulenten worden toegevoegd. De Executieve kan nadere regels uitvaardigen betreffende hun aanstellingsvoorwaarden en opdrachten.

§ 5. De hoedanigheid van consulent en van vrijwillig consulent is onverenigbaar met de hoedanigheid van personeelslid, lid van de algemene vergadering of lid van de raad van bestuur van een erkende voorziening.“.

Artikel 17

In hetzelfde decreet wordt na artikel 30 de volgende bepaling ingevoegd :

„Artikel 30bis

De in artikel 29 bedoelde sociale* diensten waken erover dat de uitvoering van de bijstand en hulp die door het comité worden georganiseerd, of van de pedagogische maatregelen die door de jeugdrechtbank worden opgelegd, verloopt volgens een handelingsplan dat, in samenspraak met de betrokken partijen en de voorzieningen, op hun aanvraag wordt opgesteld.

Een consulent van die diensten bezoekt regelmatig en ten minste om de zes maanden iedere persoon die aan een erkende voorziening, een gezin of een persoon werd toevertrouwd

overeenkomstig de bepalingen van dit decreet of van een wet betreffende de opgave van maatregelen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd. De dienst brengt daarover schriftelijk verslag uit bij het bureau of bij de jeugdrechtbank.”

Artikel 18

In hetzelfde decreet wordt het opschrift „Hoofdstuk VII : Beroepsgeheim” vervangen door het opschrift „Hoofdstuk VII : Diverse bepalingen”.

Artikel 19

In hetzelfde decreet worden na artikel 31 de volgende bepalingen ingevoegd :

„Artikel 31bis

Elke persoon die, in welke hoedanigheid ook, zijn medewerking verleent aan de uitvoering van dit decreet of van een wet betreffende de opgave van maatregelen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, moet de godsdienstige, de ideologische en de wijsgerige overtuiging van de gezinnen waartoe de minderjarigen behoren, eerbiedigen.

Artikel 31 ter

Buiten de gevallen waarin er een medische tegenaanwijzing bestaat, mogen aan de minderjarigen die geplaatst zijn overeenkomstig de bepalingen van dit decreet of van een wet betreffende de opgave van maatregelen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, preventieve vaccinaties en inenting worden toegediend overeenkomstig de regels die door de Executieve worden bepaald.

Artikel 31quater

Er wordt een Vlaamse Hoge Raad voor de Bijzondere Jeugdbijstand met adviserende bevoegdheid opgericht, waarvan de samenstelling, de werking en de benoemingsvoorwaarden door de Executieve worden bepaald.

Deze Hoge Raad heeft tot taak de Executieve van advies te dienen omtrent alle aangelegenheden die van aard zijn het beleid inzake bijzondere jeugdbijstand bij te sturen, met uitzondering van de aangelegenheden die aan de commissie, bedoeld in artikel 24, zijn voorbehouden.“.

HOOFDSTUK III

Wijzigingen van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

Artikel 20

In de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming worden opgeheven :

1° de artikelen 30 en 31 ;

2° artikel 36, eerste lid, 1°, 2° en 3° ;

3° de artikelen 37, 39 en 41, behalve, wat al deze artikelen betreft, ten aanzien van minderjarigen die wegens een als misdrijf omschreven feit worden vervolgd ;

4° artikel 42 ;

5° de artikelen 43, 52 en 53, behalve, wat al deze artikelen betreft, ten aanzien van minderjarigen die wegens een als misdrijf omschreven feit worden vervolgd ;

6° artikel 69 ;

7° artikel 71, eerste lid, eerste zin ;

8° artikel 72 ;

9° artikel 74, met uitzondering van de eerste zin van het tweede lid ;

10° de artikelen 76, 78 en 79.

Artikel 21

In dezelfde wet worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° in artikel 6 wordt het woord „comités” vervangen door de woorden „bureaus voor bijzondere jeugdbijstand” ;

2° in de artikelen 39 en 40 wordt het woord „Regering” vervangen door de woorden „Vlaamse Executieve” ;

3° in artikel 41 wordt het woord „Regering” vervangen door de woorden „Vlaamse Executieve” en worden de woorden „Minister van Justitie” vervangen door de woorden „Gemeenschapsminister die de bijzondere jeugdbijstand onder zijn bevoegdheid heeft” ;

4° in artikel 60, eerste lid, worden de woorden „de maatregelen genomen” vervangen door de woorden „de genomen maatregelen” behalve ten aanzien van minderjarigen die wegens een als misdrijf omschreven feit worden vervolgd. In hetzelfde lid worden, behalve ten aanzien van voornoemde minderjarigen, de woorden „zowel ten aanzien van de vader, de moeder of degenen die de minderjarige onder hun bewaring hebben als ten aanzien van de minderjarige zelf” evenals de woorden „de terbeschikkingstelling van de Regering uitgezonderd” geschrapt. Het woord „Regering” wordt vervangen door de woorden „Vlaamse Executieve”.

HOOFDSTUK IV

Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 22

Onverminderd hetgeen door de wetgever wordt bepaald ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, kunnen de maatregelen ter bescherming van minderjarigen, die voorzien zijn in de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, verder worden genomen tijdens de rechtsgedingen betreffende zaken die door het openbaar ministerie werden aanhangig gemaakt vóór de inwerkingtreding van de artikelen 22 tot 22octies, sub artikel II. De genomen maatregelen blijven van toepassing uiterlijk tot twee jaar na de inwerkingtreding van voornoemde artikelen.

Artikel 23

Onverminderd hetgeen door de wetgever wordt bepaald ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschre-

ven feit hebben gepleegd, blijven de maatregelen, die vóór de inwerkingtreding van de artikelen 22 tot 22octies, sub artikel 11, werden genomen overeenkomstig de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, van toepassing uiterlijk tot twee jaar na de inwerkingtreding van voornoemde artikelen.

Artikel 24

De jeugdrechter kan ambtshalve en te allen tijde de maatregelen die overeenkomstig de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming werden genomen, vervangen door maatregelen die in dit decreet zijn voorzien.

Indien de betrokkene evenwel werd vervolgd wegens een als misdrijf omschreven feit, kan de maatregel die overeenkomstig voornoemde wet werd genomen, slechts worden vervangen door een maatregel die in dit decreet is voorzien, voor zover een wet betreffende de opgave van maatregelen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, dit toelaat.

Artikel 25

De Executieve kan de bepalingen van het decreet van 27 juni 1985 inzake bijzondere jeugdbijstand coördineren met de bepalingen welke deze, op het tijdstip van de coördinatie, uitdrukkelijk of impliciet zouden gewijzigd hebben.

Daartoe kan zij :

1° de volgorde, de nummering van de te coördineren bepalingen en, in het algemeen, de teksten naar de vorm wijzigen ;

2° de verwijzingen die voorkomen in de te coördineren bepalingen met de nieuwe nummering overeenbrengen ;

3° de redactie van de te coördineren bepalingen wijzigen ten einde ze onderling te doen overeenstemmen en eenheid in de terminologie te brengen, zonder afbreuk te doen aan de beginselen welke in deze bepalingen vervat zijn.

De coördinatie zal het volgende opschrift dragen : „Decreten inzake bijzondere jeugdbijstand, gecoördineerd op . . .”.

Artikel 26

De Executieve stelt voor iedere bepaling van dit decreet de datum van inwerkingtreding vast.

Brussel, 12 juli 1989.

De Voorzitter van de Vlaamse Executieve,

G. GEENS

De Gemeenschapsminister van Welzijn en Gezin,

J. LENSSENS

BIJLAGE

VOORONTWERP VAN DECREET

tot aanvulling en tot wijziging van het decreet
van 27 juni 1985 inzake bijzondere jeugdbijstand*

DE VLAAMSE EXECUTIEVE,

Gelet op de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, inzonderheid op artikel 3, §§ 1 en 2, gewijzigd bij de wet van 9 augustus 1980 ;

Gelet op de dringende noodzakelijkheid;

Overwegende dat na de overheveling van bijkomende bevoegdheden inzake jeugdbescherming naar de Gemeenschappen ingevolge artikel 2 van de wet van 8 augustus 1988 tot wijziging van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, onverwijld al de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap inzake jeugdbescherming dienen bepaald en samengebracht te worden teneinde de juridische onzekerheid weg te werken ;

Op de voordracht van de Gemeenschapsminister van Welzijn en Gezin ;

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Gemeenschapsminister van Welzijn en Gezin wordt gelast in naam van de Vlaamse Executieve bij de Vlaamse Raad het ontwerp van decreet in te dienen waarvan de tekst volgt :

HOOFDSTUK 1

Algemene bepaling

Artikel 1

Dit decreet regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 59bis van de Grondwet.

HOOFDSTUK II

Aanvullingen en wijzigingen aan het decreet
van 27 juni 1985 inzake bijzondere jeugdbijstand

Artikel 2

In het decreet van 27 juni 1985 inzake bijzondere jeugdbijstand worden na artikel 21 de Hoofdstukken IV en V ingevoegd, bevattende de artikelen 22 tot 30, luidend als volgt :

„HOOFDSTUK IV

De gerechtelijke jeugdbijstand

Afdeling 1

De bevoegdheid van de jeugdrechtbank voor het nemen van
afdwingbare pedagogische maatregelen

Artikel 22

De jeugdrechtbank neemt kennis van problematische opvoedingssituaties :

---

* Tekst die op 19 april 1989 voor advies werd overgemaakt aan de Raad van State.

1° wanneer het openbaar ministerie een afdwingbare pedagogische maatregel noodzakelijk acht, nadat de zaak haar door de bemiddelingscommissie werd doorverwezen overeenkomstig artikel 17, § 2, lid 4 ;

2° wanneer het openbaar ministerie een afdwingbare pedagogische maatregel dringend noodzakelijk acht, indien onmiddellijke bijstand- en hulpverlening op vrijwillige basis niet mogelijk zijn.

De bepalingen van het eerste lid zijn niet van toepassing indien de betrokken minderjarige de hoedanigheid van militair bezit op het tijdstip dat de zaak bij de jeugdrechtbank aanhangig wordt gemaakt.

Afdeling II

De afdwingbare pedagogische maatregelen

Artikel 23

§ 1 De jeugdrechtbank kan in problematische opvoedingssituaties als bedoeld in artikel 22, lid 1, 1°, één van de volgende maatregelen nemen :

1° de personen die de minderjarige onder hun bewaring hebben en desgevallend de minderjarige zelf, een pedagogische richtlijn verstrekken ;

2° voor ten hoogste één jaar de minderjarige onder toezicht stellen van de sociale dienst van de Vlaamse Gemeenschap bij de jeugdrechtbank ;

3° voor ten hoogste één jaar gezinsbegeleiding bevelen ;

4° voor ten hoogste zes maanden de minderjarige een opvoedend project opleggen ;

5° voor ten hoogste één jaar de minderjarige een semi-residentiële voorziening doen bezoeken

6° voor ten hoogste één jaar de minderjarige, die de leeftijd van zeventien jaar heeft bereikt en over voldoende inkomsten zal beschikken, zelfstandig laten wonen ;

7° voor ten hoogste één jaar de minderjarige, die de leeftijd van zeventien jaar heeft bereikt, onder permanent toezicht op kamer laten wonen ;

8° voor ten hoogste dertig dagen de minderjarige onder de begeleiding stellen van een onthaal- en oriëntatiecentrum ;

9° voor ten hoogste zestig dagen de minderjarige onder de begeleiding stellen van een observatiecentrum ;

10° de minderjarige toevertrouwen aan een betrouwbaar persoon of gezin ;

11° uitzonderlijk en voor ten hoogste één jaar, de minderjarige toevertrouwen aan een geschikte open inrichting ;

12° uitzonderlijk en voor ten hoogste zes maanden, de minderjarige die de leeftijd van twaalf jaar heeft bereikt, toevertrouwen aan een geschikte gesloten inrichting, wanneer ingevolge zijn gedragingen de in 10° of 11° voorziene maatregelen niet aangegeven zijn of hun uitwerking missen ;

13° voor ten hoogste één jaar de minderjarige toevertrouwen aan een psychiatrische inrichting, wanneer dit na een psychiatrische expertise noodzakelijk blijkt.

§ 2 De toepassing van de in § 1, 5° tot 11° en 13° bedoelde maatregelen moet een gezinsgerichte werking mogelijk maken, tenzij het uitsluitend belang van de minderjarige het anders vereist.

Artikel 24

De jeugdrechtbank bepaalt zowel ten aanzien van de minderjarige als van de personen die hem onder hun bewaring hebben de verplichtingen die verbonden zijn aan de maatregelen die overeenkomstig artikel 23, § 1, 2° tot 13° worden genomen.

Artikel 25

De jeugdrechtbank belast :

1° een erkende voorziening of desgevallend de sociale dienst van de Vlaamse Gemeenschap bij de jeugdrechtbank met de in artikel 23, § 1, 3° voorziene gezinsbegeleiding ;

2° een erkende voorziening met de materiële organisatie van de in artikel 23, § 1, 4°, 6° en 7° bepaalde maatregel en met de begeleiding van de minderjarige ;

3° desgevallend een erkende voorziening met de begeleiding van het gezin of de persoon aan wie overeenkomstig artikel 23, § 1, 10° de minderjarige werd toevertrouwd.

Artikel 26

§ 1 De maatregelen bedoeld in artikel 23, § 1, kunnen zowel tijdens de voorbereidende rechtspleging als tijdens en na de rechtspleging over de grond van de zaak worden genomen. Ze kunnen te allen tijde worden ingetrokken of worden vervangen door een andere maatregel die in dat artikel is voorzien.

§ 2 De maatregelen bedoeld in artikel 23, § 1, 2°, 3°, 5° tot 7° en 11° tot 13° kunnen eveneens worden verlengd, telkens voor een termijn die de gestelde maximumperiode niet mag overtreffen ; de maatregelen bedoeld in artikel 23, § 1, 8° en 9°, kunnen slechts eenmaal worden verlengd.

§ 3 Al de maatregelen die tijdens de voorbereidende rechtspleging worden genomen, zijn samen beperkt tot één jaar.

Artikel 27

§ 1 De jeugdrechter kan in problematische opvoedingssituaties als bedoeld in artikel 22, lid 1, 2°, één van de maatregelen nemen die voorzien zijn in artikel 23, § 1, 6° tot 13°. De artikelen 23, § 2, 24 en 25, 2° en 3°, zijn van overeenkomstige toepassing.

§ 2 De in § 1 bedoelde maatregelen eindigen van rechtswege na zestig dagen, te rekenen vanaf de dag dat de zaak bij de jeugdrechtbank aanhangig werd gemaakt, wanneer vóór het verstrijken van die termijn vrijwillige bijstand en hulp door het comité werden georganiseerd. Indien dit niet het geval is, wordt de zaak verder door de jeugdrechtbank behandeld alsof het een problematische opvoedingssituatie betreft, bedoeld in artikel 22, lid 1, 1°.

Artikel 28

De jeugdrechtbank kan, wanneer minderjarigen wegens een als misdrijf omschreven feit worden vervolgd, één van de maatregelen nemen die voorzien zijn in artikel 23, § 1, voor zover een wet betreffende de opgave van maatregelen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, dit toelaat. De artikelen 23, § 2, 24, 25 en 26 zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 29

De afdwingbare pedagogische maatregelen worden geschorst wanneer de minderjarige onder de wapens is of wanneer hij in een psychiatrische inrichting moet verblijven krachtens de wet van 18 juni 1850 op de behandeling van krankzinnigen.

Ze eindigen van rechtswege op de dag dat de minderjarige meerderjarig wordt.

HOOFDSTUK V

Hulpverlening aan jong-volwassenen

Artikel 30

§ 1 Aan personen die vóór de leeftijd van achttien jaar deelnemen aan een opvoedend project, georganiseerd door het comité of opgelegd door de jeugdrechtbank kan, nadat zij de leeftijd van achttien jaar hebben bereikt, worden toegestaan om nog gedurende ten hoogste vier maanden verder aan het project deel te nemen.

§ 2 Aan personen ten aanzien van wie door het comité bijstand en hulp werden georganiseerd of een maatregel werd opgelegd door de jeugdrechtbank kan na het beëindigen van de bijstand en hulp of van de maatregel, en ten vroegste vanaf de leeftijd van achttien jaar, verder bijstand en hulp worden toegestaan onder de hierna genoemde vormen, tot zij de leeftijd van eenentwintig jaar hebben bereikt :

- 1° onder permanent toezicht op kamer wonen ;
- 2° verblijven bij een betrouwbaar persoon of gezin ;
- 3° verblijven in een geschikte open inrichting.

Indien de betrokkenen, die de leeftijd van achttien jaar hebben bereikt, tot uiterlijk drie maanden na de datum van beëindiging van de bijstand en hulp die door het comité werden georganiseerd of van een maatregel die door de jeugdrechtbank werd opgelegd, de in § 4 bedoelde aanvraag indienen, kan hen tot aan de leeftijd van ten hoogste eenentwintig jaar door het comité de bijstand en hulp worden verleend, bedoeld in 1°, 2° en 3° van het vorige lid.

§ 3 Aan personen ten aanzien van wie al dan niet door het comité bijstand en hulp werden georganiseerd of een maatregel werd opgelegd door de jeugdrechtbank kan, vanaf de leeftijd van achttien jaar en tot zij de leeftijd van eenentwintig jaar hebben bereikt, worden toegestaan onder begeleiding zelfstandig te wonen.

§ 4 De betrokkenen dienen daartoe een schriftelijke aanvraag in bij het bureau van het bevoegde comité dat, door tussenkomst van de sociale dienst, het verzoek behandelt volgens de regels die door de Executieve worden bepaald. Artikel 11, §§ 2 en 3, is van overeenkomstige toepassing.

§ 5 Artikel 37 is van overeenkomstige toepassing wat betreft de bijdrage in de onderhouds-, opvoedings- en behandelingskosten.”

Artikel 3

In hetzelfde decreet wordt na artikel 28, dat artikel 36 wordt, een artikel 37 ingevoegd, luidend als volgt :

„Artikel 37

De Executieve vaardigt algemeen geldende regels uit betreffende de bijdrage van de minderjarigen en van de onderhoudsplichtige personen in de onderhouds-, opvoedings- en behandelingskosten van de minderjarigen evenals de bestemming van het loon dat wordt toegekend aan de minderjarigen die werden geplaatst overeenkomstig de bepalingen van dit decreet of van een wet betreffende de opgave van maatregelen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd.

Het bureau, de jeugdrechter of de jeugdrechtbank bepalen overeenkomstig deze regels de bijdrage van de minderjarige en van de onderhoudsplichtige personen evenals de bestemming die aan het loon zal worden gegeven.

Tijdens de minderjarigheid kunnen de bedragen van het loon die op een spaarrekening bij een openbare of private kredietinstelling werden ingeschreven, niet worden afgehaald zonder de uitdrukkelijke machtiging van het bureau of de jeugdrechter.”

Artikel 4

In hetzelfde decreet wordt aan artikel 30, dat artikel 39 wordt, een vierde paragraaf toegevoegd, luidend als volgt :

„§ 4 Aan de in artikel 38 bedoelde sociale diensten kunnen vrijwillige consulenten worden toegevoegd. De Executieve kan nadere regels uitvaardigen betreffende hun aanstellingsvoorwaarden en opdrachten.

De hoedanigheid van vrijwillig consulent is onverenigbaar met het lidmaatschap van een gesubsidieerde of erkende voorziening, hetzij als personeelslid, lid van de algemene vergadering of lid van de raad van bestuur.”

Artikel 5

In hetzelfde decreet worden na artikel 30, dat artikel 39 wordt, de artikelen 40 en 41 ingevoegd, luidend als volgt :

„Artikel 40

De in artikel 38 bedoelde sociale diensten waken erover dat de uitvoering van de bijstand en hulp die door het comité worden georganiseerd, of van de pedagogische

maatregelen die door de jeugdrechtbank worden opgelegd, verloopt volgens een handlingsplan dat, in samenspraak met de betrokken partijen en de voorzieningen, onder hun verantwoordelijkheid wordt opgesteld.

Een consulent van die diensten bezoekt regelmatig en ten minste om de zes maanden iedere persoon die aan een erkende voorziening, een gezin of een persoon werd toevertrouwd overeenkomstig de bepalingen van dit decreet of van een wet betreffende de opgave van maatregelen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd. Hij brengt daarover schriftelijk verslag uit bij het bureau of bij de jeugdrechtbank.

Artikel 41

Er wordt een Vlaamse Hoge Raad voor de Bijzondere Jeugdbijstand opgericht waarvan de samenstelling, de werking en de benoemingsvoorwaarden door de Executieve worden bepaald.

Deze Hoge Raad heeft tot taak de Executieve van advies te dienen.”

Artikel 6

In hetzelfde decreet worden na artikel 31, dat artikel 42 wordt, de artikelen 43 en 44 ingevoegd, luidend als volgt :

„Artikel 43

Elke persoon die, in welke hoedanigheid ook, zijn medewerking verleent aan de uitvoering van dit decreet of van een wet betreffende de opgave van maatregelen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, moet de godsdienstige, de ideologische en de wijsgerige overtuiging van de gezinnen waartoe de minderjarigen behoren, eerbiedigen.

Artikel 44

Buiten de gevallen waarin er een medische tegenaanwijzing bestaat, mogen aan de minderjarigen die geplaatst zijn overeenkomstig de bepalingen van dit decreet of van een wet betreffende de opgave van maatregelen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, preventieve vaccinaties en inentingen worden toegediend overeenkomstig de regels die door de Executieve worden bepaald.”

Artikel 7

In hetzelfde decreet worden na artikel 35, dat artikel 47 wordt, de artikelen 48, 49, 50 en 51 ingevoegd, luidend als volgt :

„Artikel 48

Onverminderd hetgeen door de wetgever wordt bepaald ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, kunnen de maatregelen ter bescherming van minderjarigen, die voorzien zijn in de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, verder worden genomen tijdens de rechtsgedingen die begonnen zijn vóór de inwerkingtreding van de artikelen 22 tot 29. De genomen maatregelen blijven van toepassing uiterlijk tot twee jaar na de inwerkingtreding van voornoemde artikelen.

Artikel 49

Onverminderd hetgeen door de wetgever wordt bepaald ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, blijven de maatregelen, die vóór de inwerkingtreding van de artikelen 22 tot 29 werden genomen overeenkomstig de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, van toepassing uiterlijk tot twee jaar na de inwerkingtreding van voornoemde artikelen.

Artikel 50

De jeugdrechtbank kan ambtshalve en te allen tijde de maatregelen die overeenkomstig de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming werden genomen, vervangen door maatregelen die in dit decreet zijn voorzien.

Indien de betrokkene evenwel werd vervolgd wegens een als misdrijf omschreven feit, kan de maatregel die overeenkomstig voornoemde wet werd genomen slechts

worden vervangen door een maatregel die in dit decreet is voorzien, voor zover een wet betreffende de opgave van maatregelen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, dit toelaat.

Artikel 51

Totdat een wet houdende regeling van de rechtspleging voor het nemen van afdwingbare pedagogische maatregelen in werking zal zijn getreden, zijn de artikelen 45 tot 51, 54 tot 62 en 71 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, voor zover ze betrekking hebben op maatregelen ter bescherming van de minderjarigen, van overeenkomstige toepassing op de minderjarigen ten aanzien van wie op grond van dit decreet gerechtelijke bijstand wordt verleend."

Artikel 8

In hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° in artikel 2 :

A) worden in a) de woorden „situatie” en „fysische” vervangen, respectievelijk door de woorden „toestand” en „fysieke” ;

B) wordt in b) na de eerste zin een tweede zin toegevoegd, luidend als volgt : „zij kunnen door de Vlaamse Gemeenschap worden erkend of georganiseerd ;” ;

C) wordt h) opgeheven ;

2° in artikel 4 :

A) worden in 1° de woorden „over ” en „de ouderlijke macht uitoefenen of hen in rechte of in feite” geschrapt ;

B) worden in 2° de woorden „die minderjarigen of diegenen die over hen de ouderlijke macht uitoefenen of hen in rechte of in feite onder hun bewaring hebben, naar het comité hebben verwezen” geschrapt ;

C) wordt in 3° het woord „fysische” vervangen door het woord „fysieke” ;

3° in artikel 9, § 2 :

A) worden in 1° de woorden „over” en „de ouderlijke macht uitoefenen of hen in rechte of in feite” geschrapt ;

B) worden in 3° de woorden „over” en „de ouderlijke macht uitoefenen of hen in rechte of in feite” geschrapt ;

C) wordt 8° opgeheven ;

4° in artikel 11 wordt § 3, tweede lid, opgeheven ;

5° in artikel 13 :

A) worden in 3° de woorden „over”, „de ouderlijke macht uitoefenen of hem in rechte of in feite” en „en” geschrapt ;

B) worden in 4° tussen de woorden „bemiddelingsverzoeken” en „of” de woorden „vanwege parketmagistraten belast met jeugdzaken” ingevoegd ;

C) wordt 5° vervangen door de volgende bepaling : „5° bemiddelingsverzoeken van hulpverleners die werkzaam zijn in erkende voorzieningen.” ;

6° in artikel 14 :

A) worden in 2° de woorden „over” en „de ouderlijke macht uitoefenen of hem in rechte of in feite” geschrapt ;

B) wordt in 5° het woord „magistraten” vervangen door het woord „parketmagistraten” ;

7° in artikel 16 :

A) worden in § 3 de woorden „de ouderlijke macht over” en „uitoefenen of hem in rechte of in feite” geschrapt ;

B) worden in § 4 de woorden „artikel 29, § 1” vervangen door de woorden „artikel **38**, § 1” ;

C) worden in § 5 het woord „magistraat” door het woord „parketmagistraat” en de woorden „artikel 29, § 2” door de woorden „artikel 38, § 2” vervangen ;

8° in artikel 17, § 2 :

A) worden in het eerste lid de woorden „de jeugdrechtbank” vervangen door de woorden „het openbaar ministerie” ;

B) worden in het derde lid de woorden „de jeugdrechtbank” vervangen door de woorden „het openbaar ministerie” en worden de woorden „zoals omschreven in artikel 2, h)” geschrapt ;

9° in artikel 18 worden de woorden „en in artikel 22” geschrapt ;

10° na artikel 21 :

A) wordt het opschrift „HOOFDSTUK IV – Pedagogische maatregelen” geschrapt ;

B) wordt het opschrift „HOOFDSTUK V – Erkenning en subsidiëring” vervangen door het opschrift „HOOFDSTUK VI – Algemene bepalingen” ;

C) worden de opschriften „Afdeling I – Erkenning”, „Afdeling II – Subsidiëring”, „HOOFDSTUK VI – De sociale diensten” en „HOOFDSTUK VII – Beroepsgeheim”, geschrapt ;

D) wordt het opschrift „HOOFDSTUK VIII – Opheffings-, wijzigings- en overgangsbepalingen”, vervangen door het opschrift „HOOFDSTUK VII – Opheffings-, wijzigings- en overgangsbepalingen”.

11° in artikel 23, dat artikel 31 wordt, in § 2 :

A) worden de woorden „artikel 24” vervangen door de woorden „artikel 32” ;

B) wordt een e) toegevoegd luidend als volgt : „e) de door haar bepaalde programmatie inzake de voorzieningen” ;

12° artikel 24 wordt artikel 32 ;

13° in artikel 25, dat artikel 33 wordt, worden in § 2 de woorden „artikel 24” vervangen door de woorden „artikel 32” ;

14° artikel 26 wordt artikel 34 ;

15° in artikel 27, dat artikel 35 wordt, worden de woorden „artikel 23, § 3” vervangen door de woorden „artikel 31, § 1” ;

16° in artikel 28, dat artikel 36 wordt, worden in §§ 1 en 3 de woorden „artikel 24” vervangen door de woorden „artikel 32” ;

17° in artikel 29, dat artikel 38 wordt, in § 2 :

A) worden de woorden „ten behoeve van diegenen waarvoor door de rechterlijke overheden, die optreden ten aanzien van minderjarigen, een afdwingbare pedagogische maatregel wordt overwogen of genomen” vervangen door de woorden „die ten behoeve van diegenen waarvoor een afdwingbare pedagogische maatregel wordt genomen, de opdrachten van sociale aard vervult die hem door magistraten belast met jeugdzaken worden toevertrouwd” ;

B) wordt na de eerste zin een tweede zin toegevoegd, luidend als volgt : „Hij vervult eveneens, voor zover een wet dit voorziet, de navorsingsopdrachten die hem door magistraten worden toevertrouwd in zaken waarbij minderjarigen betrokken zijn.” ;

18° in artikel 30, dat artikel 39 wordt :

A) worden in § 1 de woorden „artikel 29” vervangen door de woorden „artikel 38” ;

B) wordt § 3, tweede lid, vervangen door de volgende bepaling :

„Zij vervullen onder de leiding van het hoofd van de sociale dienst en in samenwerking met de overheden, bedoeld in artikel 38, de hun toevertrouwde opdrachten op de wijze die de Executieve bepaalt.” ;

19° artikel 31 wordt artikel 42 ;

20° artikel 32, dat artikel 45 wordt, wordt vervangen door de volgende bepaling :

„Artikel 45

Worden opgeheven in de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming :

1° artikelen 1 en 2 ;

2° artikel 3, gewijzigd bij de wet van 9 mei 1972 ;

3° artikelen 4, 5 en 6 met uitzondering van het vierde lid ;

4° artikelen 30 en 31 ;

5° artikel 36, eerste lid, 1°, 2° en 3° ;

6° artikelen 37, 39 en 41, behalve ten aanzien van minderjarigen die wegens een als misdrijf omschreven feit worden vervolgd ;

7° artikel 42 ;

8° artikelen 43, 52 en 53, behalve ten aanzien van minderjarigen die wegens een als misdrijf omschreven feit worden vervolgd ;

9° artikel 64, gewijzigd door de wet van 25 juni 1969 ;

10° artikelen 66, 67, 68, 69, 70 en 72 ;

11° artikel 74, met uitzondering van de eerste zin van het tweede lid ;

12° artikelen 76, 78 en 98.” ;

21° in artikel 33, dat artikel 46 wordt :

A) wordt vóór 1° een nieuwe 1° ingevoegd, luidend als volgt :

„1° in artikel 6 wordt het woord „comités” vervangen door de woorden „bureaus voor bijzondere jeugdbijstand” ;” ;

B) wordt na 7° een nieuwe 9° ingevoegd, luidend als volgt :

„9° in artikel 60, eerste lid, worden de woorden „de maatregelen genomen” vervangen door de woorden „de genomen maatregelen” en worden de woorden „zowel ten aanzien van de vader, moeder of degenen die de minderjarige onder hun bewaring hebben als ten aanzien van de minderjarige zelf” evenals de woorden „de ter beschikkingstelling van de Regering uitgezonderd” geschrapt, behalve ten aanzien van minderjarigen die wegens een als misdrijf omschreven feit worden vervolgd ;” ;

C) worden de punten 1° tot 7° respectievelijk de punten 2° tot 8° en worden de punten 8° tot 12° respectievelijk de punten 10° tot 14° ;

22° artikel 35 wordt artikel 47 ;

23° artikel 36, ingevoegd bij het decreet van 4 juni 1986, wordt artikel 52.

HOOFDSTUK III

Slotbepaling

Artikel 9

De Executieve stelt voor iedere bepaling van dit decreet de datum van inwerkingtreding vast.

Brussel,

De Voorzitter van de Vlaamse Executieve,

G. GEENS

De Gemeenschapsminister van Welzijn en Gezin,

J. LENSSENS

Visum van de Gemeenschapsminister,

(Get.)

J. LENSSENS
